

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 84.

SINNSSYKEASYLENES VIRKSOMHET

1927

OG OPGAVER OVER ANTALL OFFENTLIG FORPLEIEDE SINNSSYKE I 1926.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1927.)

Utgitt av

MEDISINALDIREKTØREN.

OSLØ.

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1929.

Pris kr. 1.00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Nr. 1—10. Se omslaget på verker trykt i året 1926.

Trykt 1927:

- 11. Norges Brandkasse 1923—1925. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 12. Lønninger 1925—1926. (*Gages et salaires.*)
- 13. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1923. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 14. Forbudsavstemningen 18 oktober 1926. (*Plébiscite du 18 octobre 1926 de la prohibition des spiritueux.*)
- 15. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1927/28. (*Finances de l'État.*)
- 16. Det civile veterinærvesen 1924. (*Service vétérinaire civil.*)
- 17. Sinnssykeasylenes virksomhet 1925. (*Hospices d'aliénés.*)
- 18. Skolevesenets tilstand 1924—25. (*Instruction publique.*)
- 19. Norges jernbaner 1925—26. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 20. De spedalske i Norge 1921—25. (*Rapport sur les lépreux en Norvège pour les années 1921—1925.*)
- 21. Forsikringsselskaper 1925. (*Sociétés d'assurances.*)
- 22. Folkemengdens bevegelse 1924. (*Mouvement de la population.*)
- 23. Sjømannsforsikringen 1924. Fiskeriforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 24. Norges industri 1925. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 25. Fagskolestatistikk 1923/24—1925/26. (*Écoles professionnelles.*)
- 26. Ulykkesforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 27. Norges postvesen 1926. (*Statistique postale.*)
- 28. Landbruksareal og husdyrhold 1926. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1926. Recensement représentatif.*)
- 29. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1924. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 30. Norges skibsfart 1925. (*Navigaton.*)
- 31. Meieribruket i Norge i 1925. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1925.*)
- 32. Norges telegrafvesen 1925/26. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 33. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1926—27. (*Salaires des ouvriers agricoles 1926—1927.*)
- 34. Skogbrukstelling for Norge. (*Recensement de sylviculture.*)
- 35. Norges bergverksdrift 1926. (*Mines et usines.*)
- 36. Kriminalstatistikk 1923 og 1924. Med Hovedoversikt 1905—1924. (*Statistique de la criminalité pour les années 1923 et 1924. Aperçu général de la criminalité pendant les années 1905—1924.*)
- 37. Norges fiskerier 1925. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 38. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1926.*)
- 39. Landbruksareal og husdyrhold 1927. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1927. Recensement représentatif.*)
- 40. Norges skibsfart 1926. (*Navigation.*)
- 41. Norges sparebanker 1926. (*Caisses d'épargne.*)
- 42. Norges handel 1926. (*Commerce.*)
- 43. Sykeforsikringen 1926. (*Assurance-maladie.*)
- 44. Norges kommunale finanser 1924/25. (*Finances des communes.*)
- 45. Private aktiebanker 1926. (*Banques privées par actions.*)
- 46. Fengselsstyrelsens årbok 1924. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1924.*)
- 47. Folkemengdens bevegelse 1925. (*Mouvement de la population.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 84.

SINNSYKEASYLENES VIRKSOMHET

1927

OG OPGAVE OVER ANTALL OFFENTLIG FØRPLEIEDE SINNSYKE I 1926.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1927.)

Utgitt av

MEDISINALDIREKTØREN.

OSLO.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1929.

For årene 1899—1903, se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, senest nr. 105.

For årene 1904—1925 se Norges Offisielle Statistikk, senest rekke VIII, nr. 17.

For året 1926 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII, nr. 50.

Innholdsfortegnelse.

	Side
Oversikt over sinnssykeasylenes virksomhet i 1926	1
Tabell 1. Oversikt over antall behandlede pasienter på sinnssykeasylene, middelbelegg, overbelegg og antall forpleiningsdager	6
— 2. Oversikt over sykdomsformer og behandlingens utfall for alle asyler . .	6
— 3. Innkomne pasienter i året	8
— 4. I alt behandlede pasienter i året	9
— 5. Utskrevne pasienter i året	10
— 6. Hjemstavn for alle pasienter innkommet i året	12
Tabell 7—11. Pasienter innkommet for første gang i et norsk asyl:	
— 7. I. Alder ved innleggelsen	14
— 7. II. Alder i hvilken de første symptomer ytret sig	14
— 8. I. Sykdommens varighet ved innleggelsen	15
— 8. II. Oversikt over ekteskapsforholdene	15
— 9. Hjemstavn for pasienter innkommet for første gang i et norsk asyl . .	16
— 10. Pasienter innlagt for første gang i et norsk asyl fordelt etter egen eller forsørgerens livsstilling	17
— 11. De opgitte årsaker til sinnssykdom for pasienter innlagt for første gang i et norsk asyl	18
— 12. Dødsårsaker for pasienter død på asylene i året	20
— 13. Forholdet mellom tilbakeliggende, innkomne, utskrevne, døde og i alt behandlede pasienter	22
— 14. Gjennomsnittlig antall pr. dag av arbeidende syke i asylene	23
— 15. Bruk av isolasjon og mekaniske tvangsmidler	23
— 16. Utdrag av regnskapene	24
Utdrag av asyldirektørenes beretninger	28
 Bilag. Antall sinnssyke forpleiet med statsbidrag etter lov av ²⁷ / ₆ 1891 og ⁵ / ₆ 1925 og de samlede utgifter ved deres forpleining for stat og kommune i 1925	 42

Table des matières.

	Pages
Aperçu générale sur les hospices d'aliénés de la Norvège en 1926	1
Tableau 1. Aperçu du mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien . .	6
— 2. Répartition par formes des maladies et résultat du traitement . . .	6
— 3. Nombre des aliénés entrés	8
— 4. Nombre des aliénés traités	9
— 5. Nombre des aliénés sortis	10
— 6. Les aliénés entrés pendant l'année répartis par domicile	12
Tableau 7—11. Les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.	
— 7. I. L'âge lors de l'admission	14
— 7. II. L'âge dans lequel se montrèrent les premiers symptômes	14
— 8. I. Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés	15
— 8. II. État civil des aliénés	15
— 9. Les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien répartis par domicile	16
— 10. Les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien répartis par profession	17
— 11. Causes indiquées de la maladie mentale pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien	18
— 12. Causes de décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices	20
— 13. Rapport du nombre des aliénés sortis et décédés comparés au total des aliénés traités	22
— 14. Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les hospices	23
— 15. Relevé de l'application de reclusion	23
— 16. Relevé des dépenses et des recettes des hospices	24
Extraits des rapport annuels des directeurs des hospices	28
Appendice. Le nombre des aliénés dont l'entretien est partiellement à la charge de l'état et les frais totaux de l'entretien de ces aliénés	42

OVERSIKT over sinnssykeasylenes virksomhet i 1927.

Ved årets utgang hadde landet 23 asyler med i alt 5368 sykeplasser.

Asylenes navn	Asylenes eier	Asylenes postadresse	Antall autoriserte plasser	Derav	
				M.	K.
Gaustad	Staten	Vinderen pr. Oslo	330	165	165
Eg	—	pr. Kristiansand	284	154	130
Rotvold	—	» Trondhjem	275	145	130
Rønvik	—	» Bodø	264	143	121
Reitgjerdet	—	» Trondhjem	135	135	
Kriminalasylet	—	» Trondhjem	35	35	
Dikemark sykehus (kommunalt sinnssykeasyl for Oslo)	Oslo by	Asker	635	272	363
Veum sykehus (Østfold fylkes sinnssykeasyl)	Østfold fylke	Glemmen pr. Fredrikstad	200	110	90
Blakstad	Akershus fylke	Asker	235	140	95
Sanderud	Hedmark fylke	Hjellum pr. Hamar	319	179	140
Presteseter	Opland fylke	Reinsvoll st. pr. Gjøvik	191	106	85
Lier	Buskerud og Vestfold fylker og byer	Lier	552	276	276
Faret	Telemark fylke	pr. Skien	177	103	74
Kristiansands	Kristiansands by	Kristiansand	32	13	19
Dale	Rogaland fylke og Stavanger by	pr. Stavanger	355	205	150
Valen	Hordaland fylke	Valen i Sunnhordland	239	133	106
Neevengården	Bergens by	Bergen	322	126	196
Rosenberg	—	—	120	120	
Opdøl	Møre fylke	Hjelset pr. Molde	237	116	121
Østmarkens sykehus (sinnssykeasyl for Trondhjem og Trøndelag)	Nord- og Sør-Trøndelag fylker og Trondhjems by	pr. Trondhjem	230	115	115
Oslo hospitals	Oslo hospital	Oslo	63		63
Dr. Dedichens	Privat	Østre Akers Landpost	58	29	29
Møllendal	—	pr. Bergen	80	45	35

I alt 5368 2865 2503

År	For første gang i et norsk asyl innlagte syke	Belegg pr. 31te desbr.	Sykeplasser pr. 31te desbr.	Middeltall av daglig forpleiede syke	Gjennemsnittlig utgift pr. patient pr. dag ¹ .
1908	744	2 518	2 551	2 458	Kr.
1909	747	2 679	2 667	2 600	} 1,39
1910	760	2 805	2 858	2 738	
1911	720	2 957	2 918	2 899	} 1,41
1912	776	3 076	2 941	3 016	
1913	829	3 318	3 568	3 146	} 1,46
1914	925	3 767	3 768	3 564	
1915	948	3 958	3 768	3 886	1,62
1916	966	4 031	3 799	4 017	1,76
1917	792	4 057	3 799	4 068	2,31
1918	796	3 995	3 799	4 020	3,14
1919	973	4 200	3 976	4 084	3,54
1920	860	4 333	3 976	4 287	4,80
1921	894	4 457	4 011	4 412	6,30
1922	871	4 545	4 011	4 479	6,70
1923	957	4 736	4 346	4 683	4,97
1924	995	4 918	4 510	4 818	5,18
1925	1 031	5 069	4 539	5 004	5,42
1926	1 396	5 801	5 368	5 116	5,08
1927	1 218	6 071	5 368	5 825	4,55

Tabell 1 gir en oversikt over asylenes virksomhet, behandlingens utfall, forpleiningsdagens tall m. m.

Procentforholdet av menn og kvinner ses av følgende sammenstilling:

	Menn.	Kvinner.
Tilbakeleggende fra 1926	53.7 pct.	46.3 pct.
Innkomet i 1927	51.7 »	48.3 »
Tilsammen behandlet	53.2 »	46.8 »
Utgått og død	50.6 »	49.4 »
Tilbakeleggende ved utgangen av 1926	53.8 »	46.2 »

Forholdet mellom tilbakeleggende, innkomne, utgatte, døde og alle behandlede ved de enkelte asylter ses av tabell 13.

Av de «utgatte» og «døde» utskreves 22.1 pct. ikke sinnssyke, 56.0 pct. sinnssyke og 21.9 pct. døde. 8.8 pct. er overført til andre asylter.

Forpleiningsdagens tall utgjorde 2 157 129 eller gjennomsnittlig for hver av alle behandlede 283 dager.

Middeltallet av daglig behandlede syke var 5825. For det offentlige regning forpleiedes 93.5 pct., for privates 6.5 pct.

Sundhetstilstanden har gjennomgående vært god.

Dødsårsakene og de dodes alder ses av tabell 12. Den hyppigste dødsårsak var tuberkulose, som forårsaket 31.7 pct. av alle dødsfall;

¹ Utregnet etter opgavene fra statens og de kommunale asylter.

dernæst hjertelammelse 8.3 pct., lungebetendelse, bronkitt og alderdomssvakhet hver 5.9 pct. og paralysis generalis 5.6 pct.

Tabell 7I¹ viser alderen hos de for første gang i et norsk asyl innkomne.

0.6 pct. var under	15 år	9.4 pct. var fra	45—49 år
5.5 » » fra	15—19 »	11.4 » » »	50—59 »
12.6 » » »	20—24 »	7.2 » » »	60—69 »
15.3 » » »	25—29 »	3.3 » » »	70—79 »
12.7 » » »	30—34 »	0.5 » » over	80 »
11.5 » » »	35—39 »	0.4 » » ukjent	
9.6 » » »	40—44 »		

Tabell 7 II¹ viser alderen i hvilken de første symptomer ytret sig. Såvel i denne som i den foregående er sykdommens art opgitt.

5.0 pct. var under	15 år	7.1 pct. var fra	45—49 år
10.2 » » fra	15—19 »	8.7 » » »	50—59 »
12.8 » » »	20—24 »	4.8 » » »	60—69 »
14.3 » » »	25—29 »	2.4 » » »	70—79 »
12.7 » » »	30—34 »	0.5 » » over	80 »
9.3 » » »	35—39 »	5.1 » » ukjent	
7.1 » » »	40—44 »		

Sykdommens varighet (tabell 8 I¹) var for:

35.7 pct. under	$\frac{1}{2}$ år.
15.4 »	$\frac{1}{2}$ —1 »
11.2 »	1—2 »
34.2 »	2 » og mere.
3.5 »	ukjent.

De innkomnes hjemstavn (tabell 6) er opgitt for 1808. Av disse var 60.9 pct. fra landdistriktene, 37.9 pct. fra byene; 0.6 pct. var hjemmehørende i utlandet. 0.6 pct. var ukjent. Av de for første gang i norsk asyl innkomne (tabell 9¹) var 60.3 pct. fra landdistriktene, 38.4 pct. fra byene, 0.7 pct. fra utlandet. (0.6 pct. var uopgitt eller ukjent.)

Med hensyn til ekteskapsforhold (tabell 8 II¹) var 62.9 pct. gifte, 28.8 pct. gifte, 6.3 pct. i enkestand og 1.9 pct. fraskilte. 0.1 pct. var ukjent.

En sammenstilling av de opgitte årsaker til sinnssykdom (anamnestiske data) er gjort i tabell 11¹. Av 1218 er ingen årsak opgitt for 512 eller 42.0 pct. Blandt de andre 706 anføres sinnssykdom og alvorlige nervøse

¹ Tabellene 7 til og med 11 omfatter kun de for første gang i et norsk asyl innlagte.

lidelser i slekten hos 382 eller 54.1 pct., psykiske årsaker hos 49 eller 6.9 pct., senilitet hos 42 eller 5.9 pct., syfilis hos 48 eller 6.8 pct., og drikk hos 37 eller 5.2 pct.

Livsstilling (tabell 10¹) er oppgitt for 1218.

Arbeidsvirkso m h e t e n blandt de sinnssyke fremgår av tabell 14. — Forholdet mellom arbeidende syke og middelbelegget (tabell 1) var for alle asylere 44.3 pct. (derav menn 57.0 pct., kvinner 43.0 pct.). — Ved hvert av asylene var forholdet følgende:

Gaustad	46.1 pct.	Faret	51.6 pct.
Eg	43.0 »	Kristiansands	39.6 »
Rotvold	61.5 »	Dale	39.1 »
Rønvik	50.9 »	Valen	49.1 »
Reitgjerdet	73.2 »	Neevengården	56.2 »
Kriminalasylet	28.8 »	Rosenberg	24.3 »
Dikemark	32.2 »	Opdøl	38.5 »
Veum	41.8 »	Østmarken	58.6 »
Blakstad	43.0 »	Oslo	18.3 »
Sanderud	43.7 »	Møllendal	36.7 »
Presteseter	41.7 »	Dedichens *)	
Lier	39.4 »		

Bruk av isolasjon og mekaniske tvangsmidler ses av tabell 15.

I tabell 16 meddeles et utdrag av regnskapene fra statens og de kommunale asylere.

Direktørene eller bestyrerne for asylene var pr. 31 desbr. følgende læger: Dr. med H. Evensen (Gaustad). T. Dahle (Eg). J. Widerøe (Rotvold). K. Aas (Rønvik). H. Arnesen (Dikemark). W. Horneman (Blakstad). H. Lund (Veum). E. Støren (Sanderud). R. Tonning (Presteseter). J. Selmer (Faret). K. Klaussen (Kristiansands). A. Dahlø (Dale). K. Lunde (Valen). O. Sollied (Neevengården). Dr. med. C. Looft (Rosenberg). D. Dahl (Opdøl). Ph. Hansteen (Østmarken). J. Scharffenberg (Oslo). H. Dedichen (Dedichens). E. Martens (Møllendal). K. Andresen (Reitgjerdet og Kriminalasylet).

Av deres beretninger for hvert enkelt asyl leveres i det følgende et samlet utdrag.

Tillegg: Tabell over antall offentlig forpleiede sinnssyke og de samlede forpleiningsutgifter for stat og kommune er tatt med her. Tabellen har i de foregående år vært tatt inn i «Sunndhetstilstanden og Medisinalforholdene», men vil for fremtiden bli tatt med i denne beretning. På grunn av forholdene kommer denne tabell til å ligge 1 år tilbake for det øvrige innhold.

Oslo 30 desember 1928.

K. Wefring.

¹ Se foregående side. *) Fra Dedichens asyl mangler opgaver.

Tabeller.

Tabell 1. Oversikt over antall behandlede pasienter på sinnssyke-
Aperçu du mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler	Tilbakeleggende ¹ / ₁ 1926.			Innkomet i 1927.							I alt behandlet i 1927.			Ut- Ikke sinnssyk		
	I alt.	Derav		I alt.	Derav		Direkte		Fra andre asyler.		I alt.	Derav		I alt.	Derav	
		M.	K.		M.	K.	M.	K.	M.	K.		M.	K.		M.	K.
Gaustad	317	153	164	82	50	32	48	29	2	3	399	203	196	13	8	5
Eg	338	185	153	79	48	31	46	30	2	1	417	233	184	32	18	14
Rotvold	305	161	144	94	44	50	44	49	-	1	399	205	194	24	11	13
Rønvik	317	170	147	74	35	39	35	39	-	-	391	205	186	17	10	7
Reitgjerdet	173	173	-	36	36	-	25	-	11	-	209	209	-	5	5	-
Kriminalasylet	28	28	-	3	3	-	2	-	1	-	31	31	-	-	-	-
Dikemark	663	307	356	200	96	104	95	98	1	6	863	403	460	50	31	19
Veum	228	126	102	35	14	21	14	20	-	1	263	140	123	8	2	6
Blakstad	242	142	100	85	45	40	44	40	1	-	327	187	140	14	10	4
Sænderud	336	197	139	70	26	44	25	42	1	2	406	223	183	9	2	7
Presteseter	244	136	108	58	31	27	28	26	3	1	302	167	135	6	4	2
Lier	622	323	299	221	112	109	97	98	15	11	843	435	408	21	8	13
Faret	209	121	88	45	24	21	23	19	1	2	254	145	109	9	4	5
Kristiansands	25	13	12	4	3	1	3	1	-	-	29	16	13	-	-	-
Dale	318	162	156	152	93	59	87	56	6	3	470	255	215	29	11	18
Valen	304	170	134	103	47	56	47	54	-	2	407	217	190	9	5	4
Neevengården	336	134	202	155	73	82	73	82	-	-	491	207	284	31	7	24
Rosenberg	128	128	-	19	19	-	4	-	15	-	147	147	-	-	-	-
Opdøl	220	98	122	106	60	46	35	45	25	1	326	158	168	21	13	8
Østmarken	267	130	137	106	44	62	40	62	4	-	373	174	199	33	12	21
Oslo hospitals	67	-	67	8	-	8	-	8	-	-	75	-	75	-	-	-
Dedichens	24	8	16	58	17	41	17	41	-	-	82	25	57	11	2	9
Møllendal	90	50	40	22	19	3	2	-	17	3	112	69	43	-	-	-
I alt	5801	3115	2686	1815	939	876	834	839	105	37	7616	4054	3562	342	163	179

¹ Som privat forpleiede opføres de for hvem forpleiningsutgiftene utredes av ved-
² 1 K. innlagt til observasjon, overført til annen diagnoseubrikkk.

Tabell 2. Oversikt over sykdomsformer
Répartition par formes des

Sykdom.	Tilbake- liggende ¹ / ₁ 1927.	Innkomet i 1927.			I alt behandlet i 1927.
		I alt.	Direkte.	Overført fra andre asyler,	
Idiotia et insania ex imbecillitate	332	92	85	7	424
Insania ex constitutione	212	134	126	8	346
— manico-melancholica	524	355	347	8	879
Paranoia	52	6	5	1	58
Insania paranoides	398	124	111	13	522
Dementia præcox, Schizophrenia	3 809	831	¹ 734	95	4 640
Amentia	10	27	27	-	37
Insania alcoholica	41	33	31	2	74
— epileptica	107	21	19	2	128
Dementia senilis	176	89	86	3	265
Insania syfilogenes	82	67	64	3	149
— ex vitio cerebri	30	16	16	-	46
Insaniae aliae vel generis incerti	23	11	11	-	34
Til observasjon	5	9	9	-	14
I alt	5 801	1 815	¹ 1 671	142	7 616

¹ Hertil 2 observander overført til dementia præcox i årets løp.

asylene, middelbelegg, overbelegg og antall forpleiningsdager.

hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

skrevet.						Av de utskrevne er overført til andre asylter			Tilbakeleggende ^{31/12} 1927			Middelbelegg.	Autoriserte plasser.	Overbelegg.	Overbelegget beregnet ^{1/100} av plassantall.	Forpleiningsdager.	Antall patienter forpleiet for privat regning. ¹	
Sinnssyk.			Døde.			I alt.	Derav	I alt.	Derav	I alt.	Derav							
I alt.	Derav		I alt.	Derav														I alt.
M.	K.		M.	K.		M.	K.	M.	K.	M.	K.							
53	28	25	9	4	5	18	14	4	324	163	161	324	330	-	-	118	338	71
30	16	14	16	11	5	4	3	1	339	188	151	338	284	54	19,0	123	354	48
52	34	18	25	10	15	22	22	-	298	150	148	297	275	22	8,0	108	274	36
24	13	11	10	3	7	-	-	-	340	179	161	319	264	55	20,3	116	537	9
21	21	-	5	5	-	16	16	-	178	178	-	120	135	-	-	63	914	2
5	5	-	1	1	-	4	4	-	25	25	-	27	35	-	-	9	876	-
97	40	57	31	13	18	7	3	4	685	319	366	673	635	53	8,5	245	485	10
24	12	12	6	4	2	1	-	1	225	122	103	227	200	27	13,5	82	825	15
49	24	25	9	3	6	7	1	6	255	150	105	250	235	15	6,4	91	187	18
38	20	18	10	3	7	1	1	-	349	198	151	342	319	23	7,2	125	004	26
39	24	15	5	2	3	1	1	-	252	137	115	252	191	61	31,9	91	916	21
54	26	28	58	31	27	4	4	-	710	370	340	681	552	129	23,4	248	668	20
19	12	7	14	5	9	2	-	2	212	124	88	207	177	30	16,7	75	416	19
1	1	-	4	3	1	1	1	-	24	12	12	24	32	-	-	8	823	0
77	31	46	20	14	6	1	1	-	344	199	145	335	355	-	-	122	206	30
71	29	42	24	15	9	-	-	-	303	168	135	307	239	68	28,8	112	008	8
105	55	50	29	16	13	29	21	8	326	129	197	328	322	6	1,9	119	546	38
4	4	-	13	13	-	-	-	-	130	130	-	128	120	8	6,7	46	886	0
22	7	15	17	8	9	-	-	-	266	129	136	216	237	-	-	78	779	4
52	21	31	17	8	9	-	-	-	271	133	138	265	230	35	15,0	96	737	16
1	-	1	1	-	1	-	-	-	73	-	73	71	63	8	12,7	26	117	20
12	3	9	7	2	5	5	2	3	52	18	34	34	58	-	-	12	442	82
15	15	-	7	5	2	13	13	-	90	49	41	90	80	10	12,5	32	791	1
865	441	424	338	179	159	136	107	29	6071	3271	2800	5825	5368	604	11,09	2 157	129	494

kommende sykes pårørende eller ved legatmidler.

og behandlingens utfall for alle asylter.

maladies et résultat du traitement.

Utskrevet i 1927.					Tilbakeleggende ^{31/12} 1927.	Procentforholdet mellem:				
Ikke sinns-syk.	Sinns-syk.	Derav		Døde.		alle for samme sykdom behandlede og utskrevne som			Ialt behandlede og for samme sykdom behandlede.	alle innkomne og for samme sykdom innkomne.
		di- rekte.	over- ført til andre asylter.			ikke sinns-syk.	sinns-syk.	døde.		
8	53	57	4	16	347	1,89	12,50	3,77	5,57	5,07
38	55	83	10	7	246	10,98	15,90	2,02	4,54	7,38
187	87	269	5	32	573	21,27	9,90	3,64	11,54	19,56
-	8	7	1	2	48	-	13,79	3,45	0,76	0,33
3	64	51	16	4	451	0,57	12,26	0,77	6,85	6,83
61	498	472	87	172	3 909	1,31	10,73	3,71	60,98	45,78
16	-	16	-	5	16	43,24	-	13,51	0,49	1,49
8	10	16	2	3	53	10,81	13,51	4,05	0,97	1,82
6	11	16	1	13	98	4,69	8,59	10,16	1,68	1,16
-	35	31	4	45	185	-	13,21	16,98	3,48	4,90
4	31	30	5	25	89	2,68	20,81	16,78	1,96	3,69
1	8	9	-	13	24	2,17	17,39	28,26	0,60	0,88
4	1	1	-	1	28	11,76	2,94	2,94	0,45	0,61
6	4	9	1	-	4	42,86	28,57	28,57	0,18	0,50
342	865	1067	136	338	6 071	4,49	11,36	4,44	100,00	100,00

Tabell 3. Innkomne patienter i året.

Nombre des aliénés entrés.

Asyler	I alt	Derav		Derav overført fra andre asyler		Idiotia et insania ex imbecillitate.		Insania ex constitutione.		Insania manico-melancholica.		Paranoia.		Insania paranoides.		Dementia præcox, Schizophrenia.		Amentia.		Insania alcoholica.		Insania epileptica.		Dementia senilis.		Insania syfilogenes.		Insania ex vitio cerebri.		Insaniae aliae vel generis incerti.		Til observasjon.		
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
		Gaustad	82	50	32	2	3	3	2	1	3	5	7	-	1	12	7	19	12	-	-	2	-	-	-	2	-	3	-	-	-	1	-	3
Eg	79	48	31	2	1	1	1	1	3	11	12	-	-	3	3	27	12	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	
Rotvold	94	44	50	-	1	2	1	-	2	11	13	-	-	-	3	27	29	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	2	-	-	-	-		
Rønvik	74	35	39	-	-	-	-	5	3	9	8	-	-	-	-	17	23	1	1	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-		
Reitgjerdet	36	36	-	11	-	4	-	4	-	4	-	2	-	5	-	15	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Kriminalasylet	3	3	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Dikemark	200	96	104	1	6	9	13	11	10	3	2	-	-	2	49	48	-	2	7	2	1	-	3	9	12	8	1	-	-	-	-	8	-	
Veum	35	14	21	-	1	-	-	-	-	7	11	-	-	-	5	6	-	-	1	1	1	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	
Blakstad	85	45	40	1	-	1	6	7	7	6	3	-	-	2	4	15	18	1	-	4	-	1	-	3	1	4	-	1	1	-	-	-	-	
Sanderud	70	26	44	1	2	1	1	1	5	4	8	-	-	6	8	12	14	-	1	1	-	-	1	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Presteseter	58	31	27	3	1	7	-	4	4	3	9	-	-	-	1	13	10	1	-	2	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lier	221	112	109	15	11	1	2	6	19	13	9	-	-	-	64	66	1	5	5	-	4	1	10	5	8	-	-	2	-	-	-	-	-	
Faret	45	24	21	1	2	1	2	1	1	8	3	-	-	-	1	10	9	3	1	-	-	-	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	
Kristiansands	4	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dale	152	93	59	6	3	6	-	2	3	15	16	1	-	9	3	42	30	2	-	1	-	2	2	5	3	7	-	-	2	-	-	-	1	-
Valen	103	47	56	-	2	5	1	-	1	10	16	-	-	2	5	30	29	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neevengården	155	73	82	-	-	2	2	3	4	15	21	2	-	8	22	27	22	2	4	2	1	2	1	3	1	6	3	-	1	-	-	-	-	-
Rosenberg	19	19	-	15	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	1	13	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl	106	60	46	25	1	3	3	-	4	12	13	-	-	6	2	32	20	1	-	-	-	-	-	3	3	-	1	1	-	-	-	1	2	-
Østmarken	106	44	62	4	-	3	3	1	5	11	28	-	-	-	1	21	18	1	-	1	1	-	-	3	4	1	2	1	-	-	-	-	1	-
Oslo hospitals	8	-	8	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Dedichens	58	17	41	-	-	-	-	1	-	7	17	-	-	1	5	4	6	-	-	-	-	-	1	3	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	22	19	3	17	3	-	-	2	-	2	1	-	-	-	13	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	1815	939	876	105	37	53	39	52	82	157	198	5	1	56	68	456	375	13	14	28	5	14	7	39	50	49	18	7	9	1	10	9	-	

1 Den ene overført til schizofrenia.

Tabell 4. I alt behandlede patienter i året.

Nombre des aliénés traités.

Asyler.	I alt.		Derav		Idiotia et insania ex imbecillitate.		Insania ex constitutione.		Insania manico-melancholica.		Paranoia.		Insania paranoides.		Dementia precoc, Schizophrenia.		Amentia.		Insania alcoholica.		Insania epileptica.		Dementia senilis.		Insania syflogenes.		Insania ex vitio cerebri.		Insaniae aliae vel generis incerti.		Til observasjon.	
					M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Gaustad	399	203	196	12	8	8	25	23	34	1	2	54	58	76	61	-	1	4	-	1	1	4	4	13	1	2	1	1	-	4	-	
Eg	417	233	184	10	9	8	11	33	41	2	-	11	9	154	113	-	-	3	-	2	-	3	1	4	-	-	-	2	-	1	-	
Rotvold	399	205	194	8	4	2	4	21	29	1	-	9	6	143	139	-	1	1	-	7	1	6	9	4	1	3	-	-	-	-	-	
Rønvik	391	205	186	10	5	7	5	24	22	2	1	8	2	146	138	1	3	1	-	3	6	2	3	-	-	-	1	1	-	-	-	
Reitgerdet	209	209	-	22	-	12	-	14	-	12	-	5	-	119	-	-	-	11	-	7	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	2	
Kriminalasylet	31	31	-	3	-	9	-	2	-	-	-	8	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dikemark	863	403	460	15	25	18	26	10	21	-	1	-	6	284	292	-	2	12	5	8	4	15	49	32	12	3	4	6	13	-	-	
Veum	263	140	123	14	2	-	1	17	29	-	-	-	-	97	79	-	-	3	1	5	3	-	6	1	1	3	1	-	-	-	-	
Blakstad	327	187	140	12	15	12	17	12	7	-	-	6	7	120	85	1	-	4	-	4	-	4	6	9	1	2	2	1	-	-	-	
Sanderud	406	223	183	23	14	7	11	13	28	2	1	43	47	116	62	-	1	3	-	8	1	3	16	5	-	-	-	-	1	-	1	
Presteseter	302	167	135	26	14	7	11	15	17	-	-	1	1	100	82	2	1	5	-	8	-	3	7	-	-	-	-	-	1	-	1	
Lier	843	435	408	22	17	12	31	26	23	-	-	-	-	320	305	1	5	6	-	12	9	21	15	11	1	4	2	-	-	-	-	
Faret	254	145	109	13	6	1	2	12	10	1	-	7	3	103	79	3	2	-	-	1	2	1	3	2	2	-	-	-	1	-	-	-
Kristiansands	29	16	13	2	-	-	-	1	-	2	1	2	11	8	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Dale	470	255	215	12	6	4	4	30	44	2	1	18	15	162	128	2	1	1	-	4	2	8	11	11	-	-	3	-	-	-	-	
Valen	407	217	190	16	3	1	6	26	33	2	-	6	10	162	131	-	1	-	-	3	1	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Neevengården	491	207	284	11	10	17	21	21	53	11	7	27	87	87	83	2	4	8	1	6	3	3	8	13	4	-	2	-	1	1	-	-
Rosenberg	147	147	-	11	-	1	-	8	-	-	-	30	-	86	-	-	-	-	-	3	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl	326	158	168	10	9	3	9	21	26	1	2	9	6	103	106	1	-	-	-	-	3	3	6	3	-	2	1	-	-	1	-	2
Østmarken	373	174	199	11	5	8	11	22	53	2	2	1	3	105	105	1	-	2	1	5	4	6	10	4	4	6	1	-	-	-	-	
Oslo hospitals	75	-	75	-	4	-	1	-	5	-	-	-	-	4	51	-	-	-	-	-	-	-	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens	82	25	57	-	2	2	7	10	21	-	-	2	9	6	11	-	-	-	-	-	1	3	5	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	112	69	43	2	1	3	1	11	11	-	-	1	-	46	27	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	1	-	-	-
	7616	4054	3562	265	159	142	204	371	508	39	19	247	275	2555	2085	15	22	66	8	87	41	91	174	119	30	28	18	17	17	12	2	

¹ Den ene overført til schizofrenia.

Tabell 5. Utskrevne pasienter

Sykdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Reit- gjerdet.	Kriminal- asylet.	Dike- mark.	Veum.		Blakstad.		
	I alt.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
<i>Ikke sinnssyk.</i>																			
Idiotia et ins. ex imbecil.	8	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	1	-	-	-	1
Insania ex constitutione.	38	15	23	1	-	-	-	1	1	2	1	-	-	5	6	-	-	5	2
— manico-melancholica	187	74	113	4	5	10	13	7	9	3	1	2	-	4	1	2	6	3	1
Paranoia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania paranoides	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia præcox, Schizo- phrenia	61	34	27	-	-	5	1	-	3	2	3	-	-	14	8	-	-	-	-
Amentia	16	9	7	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Insania alcoholica	8	7	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	1	-
— epileptica	6	6	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— syfilogenes	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-
— ex vitio cerebri	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insaniae aliae vel generis incerti	4	2	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Til observasjon	6	6	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	342	163	179	8	5	18	14	11	13	10	7	5	-	31	19	2	6	10	4
<i>Sinnssyk.</i>																			
Idiotia et ins. ex imbecil.	53	31	22	-	1	-	2	3	-	2	-	-	1	-	2	3	1	4	1
Insania ex constitutione.	55	26	29	1	1	1	1	-	-	-	-	2	1	1	1	-	-	1	2
— manico-melancholica	87	28	59	1	6	-	4	2	4	1	2	-	1	-	3	-	-	1	1
Paranoia	8	6	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Insania paranoides	64	24	40	7	7	1	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	4
Dementia præcox, Schizo- phrenia	498	272	226	16	8	13	4	27	13	9	9	11	2	26	32	8	9	13	14
Insania alcoholica	10	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	1	-	-	-	-
— epileptica	11	7	4	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Dementia senilis	35	11	24	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	12	-	1	1	2
Insania syfilogenes	31	24	7	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	8	4	-	1	3	-
— ex vitio cerebri	8	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1
Insaniae aliae vel generis incerti	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Til observasjon	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	865	441	424	28	25	16	14	34	18	13	11	21	5	40	57	12	12	24	25
<i>Døde.</i>																			
Idiotia et ins. ex imbecil.	16	6	10	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	1
Insania ex constitutione.	7	2	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— manico-melancholica	32	13	19	-	-	2	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Paranoia	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania paranoides	4	1	3	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia præcox, Schizo- phrenia	172	94	78	3	2	6	4	7	12	2	4	3	1	5	10	2	-	-	1
Amentia	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Insania alcoholica	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1
— epileptica	13	6	7	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Dementia senilis	45	23	22	-	-	2	-	1	2	1	-	-	-	3	2	-	2	1	2
Insania syfilogenes	25	18	7	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
— ex vitio cerebri	13	7	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Insaniae aliae v. gen. incerti	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Til observasjon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	338	179	159	4	5	11	5	10	15	3	7	5	1	13	18	4	2	3	6
<i>Overflyttet til andre asyler.</i>																			
Idiotia et ins. ex imbecil.	4	3	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Insania ex constitutione.	10	9	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-
— manico-melancholica	5	3	2	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paranoia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania paranoides	16	8	8	5	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Dementia præcox, Schizo- phrenia	87	71	16	7	2	2	-	18	-	-	2	8	2	2	3	-	1	-	4
Insania alcoholica	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dementia senilis	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania syfilogenes	5	5	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ex vitio cerebri	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Til observasjon	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	136	107	29	14	4	3	1	22	-	-	-	16	4	3	4	-	1	1	6

¹ 23 M. overført til Opdal. ² De to observander er i årets løp overført til dementia præcox.

i året. *Nombre des aliénés sortis.*

Sand- rud.		Prest- seter.		Lier.		Faret.		Kristian- sand.		Dale.		Valen.		Neven- gården.		Rosen- berg.	Opdøl.	Øst- marken.		Oslo hospitals.	Dedichens.		Møllen- dal.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	7	2	2	3	1	1	3	-	-	9	16	-	4	3	18	-	8	5	9	14	-	-	2	7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	1	1	5	-	1	1	-	3	3	1	5	-	-	-	-
-	-	1	-	4	4	3	1	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	7	4	2	8	13	4	5	-	-	11	18	5	4	7	24	-	13	8	12	21	-	2	9	-
3	3	4	1	1	-	-	1	-	-	1	3	3	1	2	1	-	1	3	3	1	-	-	1	-
2	2	4	3	5	6	-	2	-	-	1	1	-	-	4	4	-	-	-	3	3	-	-	3	-
1	2	-	2	3	3	3	1	-	-	4	5	5	7	1	8	-	2	3	1	7	-	1	1	1
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	4	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	3	2	7	14	-	-	-	1	2	1	-	1	-
11	6	14	7	14	18	8	1	1	-	15	31	18	31	32	18	4	4	9	12	15	-	2	1	12
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	2	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	3	-	-	2	1	-	-	-	-	2	-	-	1	2
-	-	1	1	2	1	1	1	-	-	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	18	24	15	26	28	12	7	1	-	31	46	29	42	55	50	4	7	15	21	31	1	3	9	15
-	1	1	1	-	2	-	1	1	-	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	3	1	-	1	-	1	2	1	-	3	2	3	3	-	1	-	1	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	1	1	15	14	5	5	2	-	6	2	13	6	4	5	7	5	4	3	3	-	-	1	2
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	3	-	-	-	-	4	1	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-
-	3	-	-	7	4	-	2	-	-	4	1	-	-	-	-	1	1	2	1	2	-	1	1	
-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	2	-	-	-	5	2	-	1	1	1	2	1	1	1	1
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-	-	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	7	2	3	31	27	5	9	3	1	14	6	15	9	16	13	13	8	9	8	9	1	2	5	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-
1	-	-	-	1	-	-	2	1	-	1	-	-	-	15	3	-	-	-	-	-	-	2	1	11
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
1	-	1	-	4	-	-	2	1	-	1	-	-	-	21	8	-	-	-	-	-	-	2	3	13

Tabell 8. Patienter innkommet for første gang i et norsk asyl.

Les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	I. Sykdommens varighet ved innleggelsen. <i>Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés.</i>												II. Oversikt over ekteskapsforholdene. <i>État civil des aliénés.</i>																							
	Innkomme			Under 1/2 år			1/2—1 år			1—2 år			2 år og mere			Ukjent varighet			Ugifte			Gifte			I enkestand			Fraskilte			Ukjent					
	I alt	Derav		I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.	I alt	M.	K.			
		M.	K.																															M.	K.	M.
Gaustad	63	40	23	21	12	9	10	7	3	12	6	6	20	15	4	-	-	-	42	26	16	17	10	7	2	2	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-
Eg	55	35	20	23	14	9	8	4	4	5	2	3	17	13	4	2	2	-	43	25	18	11	9	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Rotvold	62	30	32	23	12	11	8	5	3	7	2	5	19	11	8	5	-	5	41	20	21	17	10	7	2	-	2	2	-	2	-	-	-	-	-	
Rønvik	58	29	29	25	11	14	8	4	4	6	4	2	18	9	9	1	1	-	32	18	14	21	9	12	4	1	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Reitgjerdet	19	19	-	1	1	-	1	1	-	3	3	-	14	14	-	-	-	-	13	13	-	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kriminalasylet	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dikemark	143	73	70	23	11	12	22	7	15	12	8	4	73	47	26	13	-	13	92	47	45	34	21	13	11	2	9	6	3	3	-	-	-	-	-	-
Veum	25	10	15	14	7	7	1	-	1	2	-	2	5	3	2	3	-	3	12	6	6	8	2	6	3	1	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Blakstad	66	32	34	28	12	16	13	9	4	6	4	2	18	6	12	1	1	-	31	16	15	28	14	14	5	2	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Sanderud	53	16	37	21	4	17	6	2	4	4	-	4	21	9	12	1	1	-	35	11	24	12	4	8	6	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Presteseter	34	18	16	9	5	4	6	1	5	2	1	1	17	11	6	-	-	-	21	11	10	12	7	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lier	148	74	74	55	27	28	24	9	15	24	14	10	45	24	21	-	-	-	93	54	39	41	14	27	9	4	5	5	2	3	-	-	-	-	-	-
Faret	27	12	15	16	8	8	1	1	-	1	1	-	8	2	6	1	-	1	17	7	10	8	4	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansands	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dale	106	64	42	42	22	20	25	17	8	13	7	6	24	17	7	2	1	1	67	41	26	29	17	12	9	6	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Valen	69	27	42	22	10	12	6	1	5	10	5	5	31	11	20	-	-	-	40	15	25	24	12	12	4	-	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Neevengården	104	52	52	33	14	19	9	5	4	7	2	5	51	29	22	4	2	2	64	34	30	35	17	18	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosenberg	4	4	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	3	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl	56	22	34	20	9	11	11	3	8	10	5	5	12	4	8	3	1	2	39	17	22	14	5	9	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostmarken	63	25	38	36	10	26	9	5	4	7	5	2	9	3	6	2	2	-	45	17	28	12	6	6	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo hospitals	7	-	7	-	-	-	2	-	2	1	-	1	4	-	4	-	-	-	2	-	2	3	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens	51	15	36	20	6	14	17	7	10	5	2	3	5	-	5	4	-	4	31	10	21	16	4	12	3	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1218	601	617	435	198	237	187	88	99	137	71	66	417	233	184	42	11	31	766	394	372	351	173	178	77	23	54	23	10	13	1	1	-	-	-	-

¹ Derav 1 separert.

Tabell 10. Pasienter innlagt for første gang i et norsk asyl fordelt etter egen eller forsørgerens livsstilling.

Les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien répartis par profession.

Livsstilling.	Alle asylter			Hovedpersoner		Hustruer	Barn under 15 år		Andre familie-medlemmer	
	I alt	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
1. Jord-, skog- og havebrukere	220	111	109	86	13	40	-	-	25	56
2. Husmenn o. a. arbeidere ved jord-, skog- og havebruk	104	76	28	75	10	16	-	-	1	2
3. Fiskere og fangstmenn	60	41	19	39	-	13	-	-	2	6
4. Håndverkere	120	78	42	76	14	24	1	-	1	4
5. Større, selvstendige næringsdrivende	30	17	13	17	2	9	-	-	-	2
6. Mindre, selvstendige næringsdrivende	38	16	22	16	12	8	-	-	-	2
7. Maskinister, teknikere av alle slags	15	7	8	5	-	8	-	-	2	-
8. Underordnede kontorfunksjonærer	45	20	25	20	22	2	-	-	-	1
9. Betjenter ved jernbaner og sporveier, post-, telegraf-, telefon-, havne- og brandvesen	19	9	10	9	5	5	-	-	-	-
10. Sjøfart: skibsførere, styrmenn, maskinister o. l.	19	14	5	12	-	5	1	-	1	-
11. Sjøfart: matroser, fyrbøtere o. l.	38	30	8	30	-	7	-	-	-	1
12. Industri- og anleggsarbeidere	123	70	53	70	17	34	-	1	-	1
13. Andre arbeidere (chauffører, bud o. l.)	58	40	18	40	3	14	-	1	-	-
14. Overordnede i civil administrasjon	12	3	9	-	-	8	-	-	3	1
15. Underordnede i civil administrasjon	13	5	8	5	2	6	-	-	-	-
16. Lærere ved folkeskoler	14	7	7	7	5	2	-	-	-	-
17. Jordmødre, sykepleiersker o. l.	5	1	4	1	4	-	-	-	-	-
18. Kunstnere, journalister o. l.	5	3	2	3	1	1	-	-	-	-
19. Annet immaterielt arbeide	14	7	7	7	6	1	-	-	-	-
20. Huslig arbeide	163	-	163	-	163	-	-	-	-	-
21. Formuesinntekt	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
22. Offentlig og veldedig forsørgede	19	8	11	8	11	-	-	-	-	-
23. Løsgjengere uten normalt erhverv	18	9	9	9	9	-	-	-	-	-
24. Livsstilling uoppgitt eller utilstrekkelig angitt	65	29	36	22	24	6	-	-	7	6
	1218	601	617	557	324	209	2	2	42	82

Tabell 11. De opgitte årsaker* til sinnssykdom for

Causes indiquées de la maladie mentale pour les aliénés reçus

Årsaker.	Alle asyler.			Gautstad.	Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Reit-gjerdet.	Kriminal-asylet	Dike-mark.		Veum.		
	I alt.	M.	K.		M.	K.	M.	K.	M.	K.			M.	K.	M.	K.	
I. Sinnssykdom og alvorlige nerve-lidelser i slekten	382	190	192	1	3	11	7	13	22	7	8	7	-	21	10	7	5
II. Andre årsaker.**																	
<i>a. Psykiske årsaker.</i>	14	6	8	-	-	-	-	-	-	1	-	-	¹ 2	1	6	-	-
Konflikter og bekymringer . . .	12	5	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sterke inntrykk, nervesjokk . . .	12	5	7	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Andre psykiske årsaker	11	3	8	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>b. Legemlig sykdom.</i>	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syfilis	48	35	13	3	-	1	-	-	1	-	-	1	-	10	7	-	1
Tuberkulose	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Influenza	18	7	11	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfus	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre infeksjonssykdommer . . .	21	15	6	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	12	4	-	-
Arteriosklerose	5	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Apopleksi	9	4	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1
Støt eller slag på hodet	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-
Epilepsi	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Mindreverdige anlegg	17	4	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	2	2	1
Andre legemlige sykdommer . . .	16	7	9	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	⁸ 2	-	-	¹⁰ 1
<i>c. Dråkkfeldighet . . . .</i>	37	33	4	4	-	1	-	-	-	-	4	-	-	11	3	1	-
<i>d. Fysiologiske utviklings-prosesser.</i>	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graviditet, barselseng, diegivning	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klimakterium	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alderdom. Senilitet	42	23	19	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	3	4	-	1
<i>e. Andre årsaker. . . . .</i>	27	11	16	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	⁹ 6	2	-	-
En eller flere årsaker opgitt for	706	362	344	12	6	19	13	17	24	8	9	15	2	61	51	15	12
Ingen årsak eller betydningsløse data opgitt for	512	239	273	28	17	16	7	13	8	21	20	4	-	12	19	-	5
I alt	1218	610	617	40	23	35	20	30	32	32	29	19	2	73	70	15	17

* Anamnesticke opplysninger. ** I eller uten forbindelse med arvelige anlegg. ¹ Feng-1 hjerne cyste. ⁵ legemlig utmattelse. ⁶ Chorea degenerativa. ⁷ 1 underernæring, 1 nattevåken.

patienter innlagt for første gang i et norsk asyl.

pour la première fois dans un hospice norvégien.

Blakstad.		Sand- rud.		Preste- seter.		Lier.		Faret.		Kristian- sand		Dale.		Valen.		Neeven- gården.		Rosen- berg.		Opdøl.		Øst- marken.		Oslo hospit.		Dedi- chens.		Møllen- dal.					
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
12	13	10	19	9	7	24	30	5	8	-	-	30	16	11	12	1	9	-	-	11	15	9	7	1	-	-	-	1	-	-	-		
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
2	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
4	-	-	-	-	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	2	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	2	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	3	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
2	4	-	6	1	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
4	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
4	1	-	-	-	-	8	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	2	3	3	-	-	-	-	-	-		
2	2	-	-	-	-	-	5	4	1	7	2	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
31	30	10	24	13	13	45	48	6	14	-	1	36	17	11	13	24	27	-	-	16	20	16	22	5	-	11	11	1	-	-	-		
4	7	6	13	5	3	29	26	6	1	1	-	28	25	16	29	28	23	4	-	6	14	9	16	2	-	15	36	-	-	-	-		
34	37	16	37	18	16	74	74	12	15	1	1	64	42	27	42	52	51	4	-	22	34	25	38	7	-	15	36	1	-	-	-		

selsophold. ² 1 døvhet, 1 hjertesykdom. ³ Encephalitis epidemica. ⁴ 1 Huntingtons chorea, ⁸ Rakit. ⁹ Derav 2 «skadelig miljø». ¹⁰ Abort. ¹¹ Opgaver mangler.

Tabell 12. Dødsårsaker for pasienter død på asylene i året.

Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices.

Dødsårsak.	I alt	Derav		Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Reitgjerdet.	Kriminalasylet	Dikemark.	Veum.	Blakstad.	Sanderud.	Presteseter.	Lier.	Faret.	Kristiansands.	Dale.	Valen.	Neevengården.	Rosenberg.	Opdøl.	Østmarken.	Oslo hospitals	Dedichens.	Møllendal
		M.	K.																							
Alderdomssvakhet	20	11	9	1	2	-	-	-	1	5	3	3	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Arteriosklerose	5	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	
Apopleksi	17	11	6	-	1	-	1	-	-	-	1	1	1	2	2	1	-	1	-	3	1	-	-	1	1	
Tuberkulose	107	49	58	2	6	8	5	3	-	13	1	-	2	2	12	6	2	4	16	9	6	5	3	-	2	
Bronkitt og bronkopneumoni	20	10	10	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	10	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	
Lungebetendelse	20	11	9	-	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	-	4	1	-	1	2	-	4	
Hjertefeil	9	3	6	-	1	3	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Hjertelammelse	28	16	12	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	15	-	-	-	-	1	2	-	3	-	5	
Mave-tarmkatarrh	9	6	3	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	1	-	3	-	-	-	
Andre mave- og tarmsykdommer	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	
Nyresykdom	4	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	
Pyæmi og septikæmi	6	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	
Andre infeksjonssykdommer	6	4	2	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	
Paralys generalis og lues cerebri	19	15	4	1	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	4	-	-	1	-	6	1	-	1	1	-	
Kreft (carcinom og sarkom)	14	7	7	1	1	2	1	-	-	3	-	-	-	-	3	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Debilitet og marasme	17	6	11	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	3	-	3	3	-	-	
Selv mord	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Andre dødsårsaker	32	17	15	1	-	5	1	-	-	5	-	1	³ 2	-	⁴ 5	-	-	⁵ 4	-	⁶ 5	⁷ 1	⁸ 2	-	-	-	
	338	179	159	9	16	25	10	5	1	31	6	9	10	5	58	14	4	20	24	29	13	17	17	1	7	7

¹ 3 insania, 1 pericarditis, 1 ruptura cordis. ² 3 autointoxication, 1 status epilepticus. ³ 1 commotio cerebri (Trauma). ⁴ 1 abscessus pelvis, 1 delirium acutum, 1 compressio cerebri, 1 cholecystitis purulenta. ⁵ 2 insania, 1 vit. org. cerebri. ⁶ 1 amentia, 2 cirrhosis hepatis. ⁷ abscessus pelvis. ⁸ 2 vit. org. cerebri.

Tabell 12 (forts.). Dødsårsaker for pasienter død på asylene i året.

Dødsårsak.	Alder og kjønn.																									
	Under 15 år		15—19		20—24		25—29		30—34		35—39		40—44		45—49		50—59		60—69		70—79		Over 80 år		Ukjent	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Alderdomssvakhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	7	3	2	5	-	-	
Arteriosklerose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	1	-	-	
Apopleksi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	5	4	3	-	1	-	-	-	-	
Tuberkulose	-	-	1	-	7	7	6	8	11	6	9	8	5	6	2	4	3	14	4	3	1	1	-	1	-	
Bronkitt og bronkopneumoni	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	3	3	1	3	3	2	1	-	
Lungebetendelse	-	1	-	-	1	-	-	1	1	1	-	1	1	3	2	-	2	3	1	1	-	-	-	-	-	
Hjertefeil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	2	1	1	-	2	-	-	-	-	
Hjertelammelse	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	1	2	1	1	1	3	2	7	1	1	3	-	1	-	-	
Mave-tarmkatarrh	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-	-	-	
Andre mave- og tarmsykdommer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nyresykdom	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pyæmi og septikæmi	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
Andre infeksjonssykdomer	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	
Paralysis generalis og lues cerebri	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	1	4	2	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kreft (carcinom og sarkom)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	3	2	1	2	1	2	-	-	-	
Debilitet og marasme	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3	2	1	3	4	-	-	
Selv mord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	
Andre dødsårsaker	-	-	1	-	1	1	-	1	2	2	2	5	1	2	2	1	4	2	2	2	1	-	-	-	-	
	-	1	2	-	10	8	10	11	18	10	18	15	21	12	12	18	22	31	34	23	24	17	7	13	1	

Tabell 13. Forholdet mellem tilbakeliggende, innkomne, utskrevne, døde og i alt behandlede patienter.

Rapport du nombre des aliénés sortis et décédés comparés au total des aliénés traités.

Asyler.	Tilbake- liggende ¹ / ₁ 1927.	Inn- kommet i 1927.	Utskrevet i 1927.			I alt utskrevet og død.	Tilbake- liggende ³¹ / ₁₂ 1927.
			Ikke sinnssyk.	Sinnssyk.	Døde.		
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Gaustad	79.4	20.6	3.3	13.3	2.2	18.8	81.2
Eg	81.1	18.9	7.7	7.2	3.8	18.7	81.3
Rotvold	76.4	23.6	6.0	13.0	6.3	25.3	74.7
Rønvik	81.1	18.9	4.3	6.1	2.6	13.0	87.0
Reitgjerdet . .	82.8	17.2	2.4	10.0	2.4	14.8	85.2
Kriminalasylet	90.3	9.7	-	16.1	3.2	19.3	80.7
Dikemark . . .	76.8	23.2	5.8	11.2	3.6	20.6	79.4
Veum	86.7	13.3	3.0	9.1	2.3	14.4	85.6
Blakstad	74.0	26.0	4.3	15.0	2.7	22.0	78.0
Sanderud	82.8	17.2	2.2	9.3	2.5	14.0	86.0
Presteseter . .	80.8	19.2	2.0	12.9	1.7	16.6	83.4
Lier	73.8	26.2	2.5	6.4	6.9	15.8	84.2
Faret	82.3	17.7	3.5	7.5	5.5	16.5	83.5
Kristiansands .	86.2	13.8	-	3.4	13.8	17.2	82.8
Dale	67.7	32.3	6.2	16.4	4.2	26.8	73.2
Valen	74.7	25.3	2.2	17.5	5.9	25.6	74.4
Neevengården .	68.4	31.6	6.3	21.4	5.9	33.6	66.4
Rosenberg . . .	87.1	12.9	-	2.8	8.8	11.6	88.4
Opdøl	67.5	32.5	6.4	6.8	5.2	18.4	81.6
Østmarken . . .	71.6	28.4	8.9	13.9	4.5	27.3	72.7
Oslo hospitals .	89.3	10.7	-	1.3	1.3	2.6	97.4
Dedichens . . .	29.3	70.7	13.4	14.6	8.6	36.6	63.4
Møllendal . . .	80.4	19.6	-	13.4	6.2	19.6	80.4
Alle asyler . .	76.2	23.8	4.5	11.4	4.4	20.3	79.7

Tabell 16. Utdrag av

Relevé des dépenses

	Gautstad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Reitgjerdet.	
	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>										
Lønninger	279 163	2.42	242 375	1.99	246 586	2.21	254 963	2.20	186 366	2.28
Kosthold	201 919	1.75	150 522	1.24	153 198	1.38	145 660	1.25	94 313	1.15
Sykes adspredelse, flidsbelønninger etc.	5 129	0.04	7 607	0.06	8 840	0.08	6 820	0.06	8 338	0.10
Vedlikehold av bygnningene etc.	26 970	0.23	17 411	0.14	28 367	0.26	29 902	0.26	20 781	0.25
Inventariet	23 313	0.20	17 440	0.14	23 797	0.22	26 716	0.23	11 590	0.14
Lys og brensel	85 163	0.74	47 310	0.39	73 710	0.66	83 392	0.72	30 581	0.37
Medisinske fornødenheter	2 463	0.02	6 129	0.05	4 066	0.04	2 192	0.02	3 805	0.05
Bøker etc.	516	-	474	-	510	-	419	-	1 455	0.02
Kontorutgifter	1 347	0.01	1 091	0.01	1 196	0.01	808	0.01	3 085	0.04
Vask og renhold	14 159	0.12	7 271	0.06	14 235	0.13	12 513	0.11	23 632	0.29
Materialer til arbeidsvirksomheten	19 052	0.16	32 227	0.26	54 994	0.49	38 326	0.33	42 144	0.51
Jordbruk, gartneri etc.	165 678	1.44	51 743	0.42	83 671	0.75	50 662	0.43	31 548	0.39
Andre utgifter	18 945	0.17	6 525	0.06	19 209	0.17	10 138	0.09	8 130	0.10
Tilsammen	843 817	7.30	588 186	4.82	712 385	6.40	662 511	5.71	465 774	5.69
<i>Inntekter (herunder ikke korpenger):</i>										
Ved kostholdet	17 120	-	4 949	-	9 617	-	7 776	-	42 398	-
„ jordbruk og gartneri etc.	179 273	-	56 364	-	84 902	-	62 138	-	32 807	-
„ arbeidsvirksomheten	58 298	-	48 987	-	57 193	-	69 844	-	43 509	-
Andre inntekter	76 274	-	51 385	-	63 260	-	47 843	-	250	-
Tilsammen	330 965	-	161 686	-	214 972	-	187 601	-	118 966	-
De samlede ordinære utgifter etter fradrag av de nevnte inntekter ved driften utgjorde således ca.	512 852	4.44	426 500	3.49	497 413	4.59	474 910	4.09	346 800	4.24
Pr. individ og pr. dag (altså pr. forpleiningsdag) kom kostholdet på ca.	-	1.17	-	1.19	-	-	-	1.19	-	1.14

¹ Beklædning. ² Herav i beklædning: 26 764. ³ Herav renter: 27 450. ⁴ Herav emolu-

regnskapene.

et des recettes des hospices.

Kriminal- asylet.		Dikemark.		Veum.		Blakstad.		Sanderud.		Presteseter.	
I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
74 039	6.97	532 468	2.19	127 145	1.53	132 847	1.48	217 575	1.77	115 933	1.29
12 301	1.16	314 502	1.29	113 932	1.37	120 623	1.34	151 362	1.28	104 123	1.16
-	-	12 775	0.05	4 177	0.05	4 161	0.05	6 911	0.06	3 900	0.04
9 612	0.91	80 600	0.33	19 929	0.24	23 596	0.26	9 244	0.08	19 594	0.22
3 697	0.35	39 640	0.16	15 043	0.18	16 575	0.19	23 975	0.20	14 547	0.16
5 226	0.49	137 558	0.56	42 482	0.51	22 968	0.26	65 280	0.53	31 212	0.35
-	-	20 647	0.08	2 386	0.03	3 541	0.04	5 769	0.05	4 162	0.06
-	-	-	-	514	0.01	2 680	0.03	446	-	505	-
-	-	5 547	0.02	1 928	0.03			1 611	0.01	1 308	0.01
3 858	0.36	23 115	0.09	5 800	0.07	7 265	0.05	9 088	0.07	4 440	0.05
1 864	0.18	¹ 33 339	0.14	20 439	0.25	1 938	0.02	5 115	0.04	-	-
-	-	149 563	0.62	46 312	0.56	50 920	0.57	62 335	-	43 767	0.49
7 017	0.66	52 545	0.22	5 984	0.07	44 820	0.51	² 99 182	0.81	³ 47 773	0.53
117 617	11.08	1 402 299	5.75	406 071	4.90	431 940	4.80	657 893	5.37	391 265	4.36
-	-	-	-	10 327	-	3 459	-	4 076	-	5 715	-
-	-	119 585	-	55 511	-	70 956	-	59 585	-	41 677	-
2 953	-	-	-	1 644	-	3 672	-	8 107	-	1 858	-
1 646	-	5 000	-	3 640	-	4 190	-	53 189	-	39 979	-
4 600	-	124 585	-	71 122	-	82 279	-	124 957	-	⁴ 116 256	-
113 017	10.64	1 277 714	5.24	334 949	4.04	349 665	3.88	532 936	4.35	275 009	3.06
-	1.15	-	1.29	-	1.10	-	1.12	-	1.04	-	0.94

menter: 27 027.

Tabell 16 (forts.) Utdrag

	Lier		Faret.		Kristian- sands.		Dale.		Valen.	
	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.	I alt.	Pr. ligge- dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter.</i>										
Lønninger	362 051	1.71	122 844	1.61	16 500	1.87	171 551	1.40	136 068	1.22
Kosthold	260 055	1.23	98 225	1.29	22 058	2.50	129 809	1.06	114 934	1.03
Sykes adspredelse; flids- belønninger etc.	14 882	0.07	2 738	0.04	-	-	2 456	0.02	1 967	0.02
Vedlikehold av bygnin- gene etc.	42 249	0.20	-	-	3 000	0.34	² 32 403	0.27	} 29 679	0.27
Inventariet	15 720	0.07	24 094	0.32	3 000	0.34	³ 3 880	0.03		
Lys og brensel	101 545	0.48	38 855	0.51	2 900	0.33	62 985	0.52	31 568	0.28
Medisinske fornødenheter	12 765	0.06	2 786	0.04	50	0.01	4 603	0.03	3 556	0.03
Bøker etc.	} 7 585	0.04	349	-	-	-	-	-	} 2 567	0.02
Kontorutgifter			853	0.01	30	-	1 526	0.01		
Vask og renhold	15 176	0.07	5 396	0.07	-	-	5 322	0.04	3 142	0.03
Materialer til arbeidsvirk- somheten	102 353	0.48	279	-	-	-	25 738	0.21	23 086	0.21
Jordbruk og gartneri etc.	88 227	0.42	57 353	0.75	-	-	26 104	0.21	¹ 45 309	0.41
Andre utgifter	60 207	0.29	32 102	0.42	2 200	0.25	38 607	0.32	17 431	0.15
	-	-	-	-	-	-	⁴ 32 911	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1082820	5.12	385 880	5.06	49 738	5.64	537 893	4.40	409 307	3.67
<i>Inntekter (herunder ikke kurlpenger).</i>										
Ved kostholdet	70 236	-	9 944	-	-	-	10 520	-	12 863	-
» jordbruk og gartneri etc.	79 017	-	66 241	-	-	-	30 320	-	46 057	-
» arbeidsvirk-somheten	125 181	-	1 198	-	-	-	12 540	-	49 459	-
Andre inntekter	5 816	-	43 387	-	-	-	8 970	-	8 589	-
Tilsammen	280 251	-	120 771	-	-	-	62 350	-	116 968	-
De samlede <i>ordinære</i> ut- gifter etter fradrag av de nevnte inntekter ved driften utgjorde såle- des ca.	802 568	3.79	265 108	3.48	49 738	5.64	475 543	3.89	292 339	2.62
Pr. individ og pr. dag (alt- så pr. forpleiningsdag) kom kostholdet på ca.	-	1.10	-	0.92	-	2.50	-	0.85	-	0.77

¹ 2 gårdsbruk. ² Iberegnet inventar. ³ Til assurance. ⁴ Renter: 32 911. ⁵ Herav renter: kassen: 713. ⁶ Herav stats- og kommuneskatt 21 700 og kapitalforrentning. ⁷ Herav: renter

av regnskapene.

Neevengården.		Rosenberg.		Opdøl		Østmarken.		Oslo hospitals.		Møllendal.	
I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.	I alt.	Pr. liggedag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
188 301	1.55	45 385	0.97	93 952	1.20	203 596	2.11	53 809	2.06	42 500	1.30
168 880	1.39	53 166	1.14	104 277	1.33	117 564	1.22	42 155	1.61	42 700	1.30
3 304	0.03	1 969	0.04	1 740	0.02	6 224	0.06	962	0.04	2 100	0.06
32 947	0.27	46 330	0.99	41 684	0.53	31 536	0.32	22 630	0.87	20 660	0.63
26 388	0.22	8 095	0.17			22 439	0.23	3 113	0.12	-	-
63 266	0.52	12 670	0.27	33 110	0.42	45 306	0.47	16 977	0.65	10 300	0.31
6 689	0.06	518	0.01	2 890	0.04	4 797	0.05	1 356	0.05	400	0.01
505	0.01	-	-	341	-	725	0.01	-	-	300	0.01
2 934	0.02	859	0.02	1 753	0.02	1 516	0.02	-	-	1 200	0.04
7 072	0.06	2 291	0.05	3 137	0.04	7 333	0.08	4 310	0.17	2 300	0.07
-	-	12 252	0.26	21 517	0.28	24 040	0.25	-	-	-	-
-	-	-	-	28 652	0.37	14 933	0.15	-	-	-	-
99 753	0.82	22 675	0.48	43 712	0.56	⁵ 195 444	2.02	⁶ 15 762	0.60	⁸ 37 615	1.15
-	-	-	-	-	-	-	-	⁷ 4 351	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	⁷ 1 687	-	-	-
600 130	4.94	206 216	4.40	376 765	4.82	675 453	6.99	167 115	6.16 6.40	160 075	4.88
-	-	-	-	17 390	-	2 427	-	-	-	-	-
-	-	-	-	34 802	-	23 645	-	-	-	-	-
-	-	18 735	-	2 649	-	42 021	-	-	-	-	-
-	-	616	-	643	-	40 894	-	-	-	-	-
-	-	19 370	-	55 534	-	108 988	-	-	-	-	-
-	-	186 846	3.99	321 231	4.11	566 469	5.87	-	-	-	-
-	-	-	1.13	-	0.97	-	0.95	-	1.20	-	-

162 749. ⁶ Herunder bøker og kontorutgifter. ⁷ Pensjoner: 4351, bekledning: 971, Kretssyke-33 935, pensjonskassen 22 130, bekledning 23 167 o. fl. a. poster.

I. Asylene.

Belegget, utvidelser, forbedringer m. v.

E g a s y l. Den lille nedgang i belegget i 1926 har ikke kunnet fortsettes, idet såvel antallet av nyoptagelser som det samlede belegg atter har vært stigende, om enn i ringe grad. Lettelsen ved at de i Rogaland hjemmehørende pasienter kunde overflyttes til Dale asyl etter dettes utvidelse, viste sig kun å være rent forbigående. Grunnen kan kun være at behovet for asylplass for flere optagelsesdistrikters vedkommende ennå ikke kan sies å være dekket. De nye plasser optas for en vesentlig del av pasienter som man hittil av mangel på asylplass har måttet beholde i privat forpleining, til tross for at deres tilstand utvilsomt har gjort dem lite skikket til sådan. På den annen side synes det her i Agderfylkene å bli vanskeligere og vanskeligere å få syke bortsatt i privat forpleining. Overflytning til andre asyls støter ofte paa sterk motstand fra de paarørendes side, især hvis overflytningen gjelder Reitgjerdet asyl. Det tør derfor være et spørsmål om ikke bestemmelsen om tutors samtykke til sådan overflytning bør opheves. Asylenes handlefrihet til å utbytte pasienter med avløpne sykdomstilfelle mot akutte syke innskrenkes derved i betydelig grad.

Den i 1926 omtalte utvidelse av vaktavdelingen for kvinner med et tilstøtende rum, særlig beregnet på urolige pasienter, har medført adskillig lettelse i driften, men har kun vist sig altfor liten. Det er mulig at man vil søke gjennomført en lignende ordning på mannssiden. Ordningen har latt sig iverksette uten å forøke antallet av det faste pleiepersonale.

De nye utskrivningskategorier har vist sig heldige.

R o t v o l d a s y l. Også i 1927 la restaureringsarbeidet betydelige hindringer i veien for asyls drift, idet man fant sig forpliktet til å søke beleggets størrelse oprettholdt. De nye avdelinger i forlengelsen av C-fløien kunde tas i bruk i april 1927. Det hele arbeide forutsettes ferdig i løpet av de første måneder av året 1929. Den oprinnelige plan har dog måttet innskrenkes betydelig.

R ø n v i k a s y l. Den påbegynte omindredning av avdelingene er i det forløpne år tilendebragt, idet også mannssidens samtlige vaktavdelinger har kunnet tas i bruk. Ominnredningen på mansnsiden svarer nærmest fullstendig til kvinnesiden, dog med noen små avvikelser. Lasarettbygningen blev ikke tatt i bruk før 1 juni og avgir plass for 5 M. og 7 K. Innredningen av kjeller og loft henstår fremdeles.

R e i t g j e r d e t a s y l. Brøset gårdsbruk er som nevnt i tidligere årsberetninger overtatt av Reitgjerdet asyl. Gårdens borgstubygning var yderst

forfallen, og man har måttet utbedre den søndre fløi. Fjøset har vært drevet med en besetning på 12 kuer, som har forsynt asylet med tilstrekkelig nysilt melk. Brøset jordvei var ved overtagelsen i høi grad vanskjøttet, og man har måttet begynne et systematisk dreneringsarbeide, da de gamle grøfter ikke lenger funksjonerte. Potetkjelleren, som blev ferdig i 1926, er tatt i bruk i det forløpne år. Der er også opført en grønnsakkjeller under en fagkyndig pleiers ledelse. Endel av de gamle forfalne uthusbygninger er samtidig nedrevet. Likeledes er påbegynt en innhegning av parkanlegget nedenfor asylbygningen samt innhegning av gartneriet.

D i k e m a r k s y k e h u s. Av nybygg er intet annet gjort i 1927 enn opførelsen av en liggehall for menn til bruk i sommerhalvåret.

V e u m s y k e h u s. For å kunne skaffe plass til nye sykdomstilfelle, særlig de akutte former, som trenger asylbehandling, har det vært nødvendig å overføre adskillige eldre uhelbredelige syke til privatforpleining. Kvinner får man i almindelighet anbragt i god forpleining her i fylket, mens man for mennenes vedkommende som regel har måttet søke plass i Lierkoloniene. Plassmangelen har til tross herfor vært stor. Blandt de innkomne er tilfellene av manisk-depressive former forholdsvis stort, idet man fortrinsvis har søkt å skaffe plass for disse.

Tyfoidfepersmitte under den utbredte epidemi i Fredrikstad og omegn i 1927 undgikk man heldigvis. En fordel er det at asylet har sitt eget fjøs. All melk fra dette blev dog av forsiktighetshensyn kokt under epidemien og en tid efter dennes ophør.

I alle anretninger, bad og WC i centralbygningen har man belagt gulvene med granittfarvede porfyrliser. Dette skal efterhånden også gjøres i flere andre bygninger. I centralbygningens kjelleretasje, hvor man har spisestuer for personalet, hovedkjøkken, bakeri, vaskeri m. m., har man foretatt forskjellige ominnredninger. I fellesluftegårdene for halvuroelige og urolige har man på manns- og kvinnesiden fått innrettet vannklosetter istedenfor det tidligere «bottesystem».

Fra uthusbygningene, hvorfra kloakkvannet tidligere kun hadde avløp gjennom en drennrørledning, som ikke sjelden tilstoppedes, har man nu lagt hovedkloakkledning av 6" rør til nærmeste bekk bak mannskolonibyningene.

Ved fylkestingets beslutning blev der innkjøpt et ca. 10 dekar stort udyrket jordstykke av naboeiendommen Brønnerød, da det nemlig var på tale at eieren aktet å utparsellere den til tomter for bebyggelse.

B l a k s t a d a s y l. Også i 1927 har asylet straks kunnet motta alle syke hjemmehørende i Akershus.

S a n d e r u d a s y l. Ansøkninger om optagelse av pasienter fra Hedmark fylke blev som regel imøtekommet straks, enkelte ganger med en kortere ventetid. Derimot blev det ikke funnet rimelig å ta imot pasienter fra fremmede fylker, hvorom der av og til kom forespørsel.

Presteseter asyl. Overbelegget er større enn nogensinde tidligere. Det begynner nu å nærme sig maksimum, men har dog ennu ikke hindret behandlingen, da asylet er rummelig og vel ventilert. Alle syke, for hvilke der er søkt plass og som tilhører fylkets lanndistrikter er — praktisk talt — mottatt i asylet.

Faret. Den daglige drift har været præget av det samme store overbelegg som i tidligere år. Å skaffe plass for de mange asyltrengende er her blitt et stående problem, som skaffer meget bry. Og når det tross alt ikke lykkes, skyldes det bare, at asylet er for litet for fylkets behov. For å skaffe plass i påtrengende tilfeller, kan man ofte fristes til å utskrive kroniske syke, som efter sin tilstand helst burde forblit i asylet, likesom akutte psykoser er blitt utskrevet i tidligste laget, hvilket eksempelvis har vist sig uheldig.

Dale asyl. Asylet har savnet en forsamlingsal. Gudstjenester og festlige tilstelninger har måttet holdes på den rolige kvinneavdeling i dens dagligstue. Plassen der er ofte blitt knapp og ordningen har i det hele tatt hat sine ulemper. I høst er imidlertid opført egen forsamlingsal i forbindelse med et par funksjonær-bekvemmeligheter. Huset er dog ennu ikke malt og tatt i bruk. Det blev av fylkesting og formannsskap bevilget kr. 20 000 til dette hus. Pengene er forøvrig tidligere avsatt av asylets overskudd.

Valen asyl. Næsten alle asyltrengende mannspatients har man kunnet motta, mens det som før har vært vanskelig å skaffe plass for kvinner. Kvinneavdelingen er for liten. Som før har man forsøkt å sende hjem snarest mulig alle dertil egnede patienter eller søkt å skaffe dem passende privat forpleining. Likesom ifjor har man i stor utstrekning sendt patienter hjem på prøve, og man høster fremdeles glede av denne fremgangsmåte.

Neevengården sykehús. (Bergens sinnssykeasyl). De gamle varmeapparater er i stor utstrekning ombyttet med moderne radiatorer og i forbindelse dermed er hele ventilasjonssystemet revidert; det viste sig flere steder å være satt helt ut av funksjon. Oppusningen er dette år særlig foretatt i A-avdelingene, som nu kommer til å bli benyttet som avdeling for rekonvalesenter o. lign., hvor sosiale forutsetninger krever særlige hensyn, idet den tidligere førsteforpleining er sløifet og en felles forpleining gjennomført for hele asylet. Dette er i de senere år forberedt ved at standarden er hevet betydelig for samtlige avdelingens vedkommende. Forandringen har derfor kunnet gjennomføres uten ulemper og der har overhodet ingen klager vært i den anledning.

Opdøl asyl. Den 8 mai fikk man overflyttet ca. 20 mannspatients fra Rotvold, og derved var så godt som samtlige asylforpleiede fra Møre landdistrikter overført til Opdøl. Transporten forløp heldig, uaktet der inntraff storm, da skibet gikk fra Trondhjem. Mannsavdelingen har vært under ominnredning til det siste; spesielt er det ventilasjonen, man har måttet utbedre. Der er nu anbrakt WC på nye steder, hvor ventilasjonen har vært utilfredsstillende.

Østmarken sykehús. Da Østmarken ved dets åpning ikke besatt

nogen verkstedsrum, har man etterhvert omdannet kjellerrummene, som ikke har vært utgravet, til sådanne; der er gjennom årene skaffet flere gode arbeidslokaler for menn og kvinner.

På kvinnesiden er der i haven på den rolige og urolige avdeling opført en paviljon for 10 sengeliggende patienter. I denne har patientene kunnet ligge om dagen både vinter og sommer. Liggestolene samt sommer- og vintermadrasene er av samme type som på tuberkulosesanatoriene. Om vinteren har patientene dessuten en fotpose, som går helt op under armene. Det er bemerkelsesverdige, hvor de syke forholder sig rolig i disse paviljoner, og det hender meget sjelden, at der knuses noen ruter.

O s l o a s y l. Socialdepartementet har ennå ikke truffet nogen avgjørelse m. h. t. den foreslåtte avsetning av endel av overskuddet til et særlig fond for asyls fremtidige utvikling. Det vilde være ønskelig, at dette kunde bli ordnet. Fremtidsmålet bør være innkjøp av en eiendom utenfor byen.

Sundhetstilstanden

har gjennomgående vært god ved samtlige asyls. Ved flere av dem har der optrådt en del tilfeller av influensa. Ved **E g a s y l** optrådte fra midten av januar til slutten av februar ialt 50 tilfeller, hvorav flere komplisert med bronkit. Der inntraff ett dødsfall. Ved **R e i t g j e r d e t** var der i begynnelsen av året en influensaepidemi, som angrep henved halvparten av asyls belegg og funksjonærer. En tid var der adskillig furunkulose blandt patientene i den urolige avdeling, men etterat man anvendte dusj i større utstrekning i stedet for karbad er denne ulempe overvunnet. Ved **V e u m** blev der påvist to nye tilfeller av tuberkulose blandt asyls eldre patienter; hos fem av de nyinnlagte var tuberkulose påvist i forveien eller funnet ved innleggelsen. Pr. 31 december 1927 var der av asyls belegg 16 tuberkuløse, derav 9 kvinner og 7 menn. På mannsiden har dog størsteparten av de tuberkuløse patienter ikke vært smittefarlige. Ved **P r e s t e s e t e r a s y l** var i august 1927 ialt 25 patienter angrepet av akutt gastro-enteritt, en sykdom, som var meget utbredt i asyls hele optagelsesdistrikt, spesielt i Gudbrandsdalen. Forekom utbredt også her på bygden. En gammel mannspatient — idiot — døde. For øvrig har der forekommet litet av interkurrente sykdommer. På **N e e v e n g å r d e n** fikk i januar et par pleiersker difteri, og etterhånden kom der også tilfelle i sykeavdelingene. I alt opføres 14 mannlige og 6 kvinnelige patienter som angrepet. Herved er dog å merke, at de basiller som blev påvist hos flere av disse var noget eiendommelige, og ekspertene var ikke sikre på om det var virkelige difteribasiller. — For paratyfus er opført 1 mann og 3 kvinner. Mannen var en febril katatoniker, hos hvem Widal var positiv, mens gjentatte undersøkelser av faeces på basiller gav negativt resultat. Etterhånden utviklet der sig først en pleurit og senere lungetuberkulose, så det kan vel være mulig at der overhodet ikke har vært paratyfus hos ham. De 3 kvinner var basillebærere uten andre patologiske

symptomer. Samtidig blev det ved obduksjon av en kvinnelig patient, som døde av cholelithiasis med levercirrhose påvist paratyfusbasiller i renkultur i galdeblæren. Hun hadde vært her siden 14 november 1918, så hun har vel vært smitteårsak til de enkelte tilfeller, som er dukket op i de senere år. Der henvises til avhandlinger av Magnus og Margit Haaland samt av Høyer Dahl i Norsk mag. for lægevid., 1927.

Der er istandbrakt kartotekregister over alle syke i Bergens bys sinnsykeasyl fra 1834 av. Den eldste patient, som da lå der, var innkommet i 1815.

O p d ø l a s y l. Sundhetstilstanden har vært god det hele år såvel blandt patienter som betjening. Etpar gange hadde man «mavesyke» blandt både betjening og patienter. Årsaken fandt man ikke. Der blev 1 gang sendt prøve av melken til Det hygieniske institutt. Men der var intet patologisk påviselig. Kjøttforgiftning kunde man utelukke. Der var spist sill og melkevelling til middag, grøt og melk til aftens. Symptomene meldte sig på morgensiden den følgende dag.

Ø s t m a r k e n a s y l. Sundhetstilstanden har gjennemgående vært meget god, når undtas, at der optrådte et tilfelle av paratyfus på den urolige kvinneavdeling. Smittekilden lot sig ikke påvise.

II. Patientene. Behandling m. m.

Arbeidsvirksomheten.

Denne har vært drevet ved asylene omtrent i samme utstrekning og i samme spor som i de foregående år. Ved **R e i t g j e r d e t** er daglig 80—100 patienter i arbeide. Herav er om sommeren 30—40 optatt med utearbeide i forskjellige arbeidslag, ca. 20 i verkstedsarbeide og resten med husgjerning, vask etc. Ved **D i k e m a r k** sykehus drives også arbeidsvirksomheten som før. Men til noget høit tall kan man med det derværende belegg ikke drive det uten et meget tallrikere personale. På vevstuene, 2 på mannsiden med 12 vevstoler, og 2 på kvinnesiden med 12 vevstoler er laget en hel del forskjellige ting, blåtøi, hånnkletøi, lerret, strie, bendelbånd o.s.v., en mengde undertøi, og på systuene utført reparasjoner av sykehusets tøi. På mannssiden er innbunnet journaler, bøker og laget en mengde konvolutter m. m. Av mannlig utearbeide er foruten park- og havearbeide oparbeidet eller anlagt ca. 1200 m. kjørevei, planering og utgravning av tomt til liggehallen, grøftegravning o. a. Et veldig snerydningsarbeide er også utført. Ved **S a n d e r u d a y s l** har arbeidsvirksomheten vært drevet som foregående år, idet også bokbinding er kommet til og omfattes med stor interesse. Det faller vanskelig å få fart i kurvfletningen, idet det til dels er vanskelig å skaffe materiale dertil. Ved **P r e s t e s e t e r** har arbeidsvirksomheten også i 1927 vært tilfredsstillende. Utover vinteren og våren drives med stenkjøring fra det ryddede jorde. Dessuten fortsatt rydning, så der isommer blev tillagt gården 36 mål ryddet land. Dessuten er verksteds-

arbeide med børstebinderi, manilafletning etc. i virksomhet. Vevningen på kvinneavdelingen er en stor virksomhet, som forsyner anstalten med alt av bomullskjoletoier, gardiner etc. På mannsavdelingen veves bann og åkledevevning. Ved *V a l e n* asyl driver man fremdeles på med alt slags jord- og skogsarbeide, i det hele tatt mest mulig utearbeide. Dette liker patientene svært godt; de allerfleste er jo kropsarbeidere fra landet (Hordaland fylke). Arbeidsstuen for menn benyttes, når været hindrer utearbeide. Arbeidsstuen for kvinner er daglig i bruk. Man vever toier særlig til overkjoler, spinner og strikker. Kvinnepatientene strikker alle de strømper asylet trenger. På sytuen syes alt over- og undertøi som brukes på kvinnesiden, og en del av mannsidens. Vi hadde ifjor (1927) som patient en meget flink amatørbokbinder. Før utskrivningen leiet asylet ham til å holde 2 kurser, hvert à 4 elever, for pleiere og pleiersker, som fikk lære bokbinding, likesom asylet har innkjøpt bokbinderverktøi. Pleiepersonalet omfattet kurset med stor interesse, og verktøiet er siden nokså flittig brukt. Når anledning gis, er det tanken å lære op en dertil skikket patient som bokbinder for om mulig å bli selvhjulpen.

O p d ø l a s y l. Mens vedhugning og vedsagning før kunde beskjeftige de syke året rundt, er dette nu blitt meget mindre, da asylet ikke lengere kan hugge så meget i sin egen skog. Dessuten anvendes der mere koks enn før; den faller billigere enn den ved, man skal kjøpe. I den nye asylbygning er installert 20 k.w. fra Istad kraftstasjon. Kraften er urimelig dyr, ca. kr. 700 pr. år. Det er nu gårds- og havearbeide, man særlig har å ta til; men på vintertiden kan ikke dette beskjeftige så mange som ønskelig. Som et pium desiderium står det for mig å få vevstoler også på mannsiden.

Ø s t m a r k e n s y k e h u s. Skal arbeidsvirksomheten kunne komme tilstrekkelig op, synes det mere og mere nødvendig, at der ansettes en arbeidsleder med de fornødne kunnskaper i sløid og kvinnelig håndgjerning både på manns- og kvinnesiden.

O s l o a s y l. Av de statistiske opgaver vil det sees, at asylet har et forholdsvis stort antall senil demente. Da også endel av de sehizofrene patienter er gamle, er aldersfordelingen her sådan, at næsten 37 % er over 60 år. Dette bidrar vesentlig til, at arbeidsvirksomheten dessverre er forholdsvis så liten. Asylet er fortrinsvis en pleieanstalt med mange gamle sløve, helt uvirksomme patienter. En flytning av asylet utenfor byen vilde fremby større adgang til å beskjeftige patientene med arbeide i friluft.

Syke i familiepleie under asylenes tilsyn.

R ø n v i k a s y l. Da direktør og asyls læger intet kjennskap kan ha til forpleiere og forpleiningssteder, da ennvidere disse siste på grunn av avstanene ikke kan inspireres fra asylet og man således mister enhver kontakt med patienten efter utskrivningen, kan den tidligere leilighetsvise ordning, at asylet ved utskrivningen oppretter kontrakter ved patienters anbringelse i privatfor-

pleining, ikke ansees rimelig. Den greieste ordning blir den vanlige, at den offentlige læge på forpleiningsstedet besørger det nødvendige med kontraktsoprettelse og inspeksjon, og at den yderligere kontroll skjer ved fylkeslægen. Det er herfra foreslått gjennom skrivelse av 11 januar 1928 til de tre fylker her i Nord-Norge, at der jevnlig annonseres efter villige forpleiere, og at disse bør henvende sig til den centrale myndighet, fylkeslægen. Denne kommer således til å sitte inne med kjennskap ikke alene til de gamle forpleiere, men også til eventuelt villige nye. Kommuner og distriktslæger får derved et bestemt sted å henvende sig, når det gjelder plasering av forpleiningspatienter, asyllet vil ha utskrevet eller kommunene ønsker anbrakt.

S a n d e r u d a s y l. Familieforpleiningssteder i asyllets nærhet og under dettes tilsyn er der fremdeles kun tre av. Imidlertid venter man kun på et regulativ for familiepleien, som for en tid siden er utarbeidet og nu beror i departementet; når det blir approbert, vil man for alvor gå igang med denne. Flere småbrukere i Stange og bygdene omkring har efter avertissement derom meldt sig villig til å ta imot sinnssyke i forpleining. Sinnssykekoloniene i fylkets sydligere del (Kongsvingerkoloniene) har vært inspisert fra asyllet 9 ganger i årets løp, likesom den i Kongsvinger stasjonerte sykepleierske (inspektrisen) jevnlig har vært på reise og kontrollert pleien der. Noe tilfelle av større forsmømmelighet eller vanstell har ikke forekommet. Men det blev allikevel nødvendig å treffe bestemmelse om, at en av de eldste og tidligere beste av koloniene («Gjermshusberget») skulde nedlegges, idet en voksen søn på gården tross advarsler viste sig forfallen til drikk. Der blir da kun 6 igjen av disse kolonier, hvortil så kommer 5 forpleiningssteder med 2 eller 3 patienter.

P r e s t e s e t e r a s y l. Familieforpleiningen får stadig større utbredelse, og denne forpleining viser meget gode resultater hos de derfor skikkede syke.

D a l e a s y l. Å få anbrakt dertil skikkede patienter i privat forpleining volder i almindelighet ingen vanskeligheter. Vanskeligst har det vært med kvinnepatienter fra byene, da disse ofte nødig vil være på lannet og har vanskelig for å trives der. I oktober 1927 åpnet imidlertid en sykepleierske, tidligere oversøster ved Dale asyl, et pleiehjem for den slags patienter i nærheten av Sandnes med plass for 11 patienter; 10 blev overflyttet her fra asyllet og de er alle fornøiet med forandringen. Det er meningen å utvide hjemmet til å kunne motta 20 patienter.

V a l e n a s y l. 41 patienter er utsatt i privat forpleining. Foruten i Lindås, Manger og andre steder har man i år i størst mulig utstrekning søkt å skaffe forpleiere i asyllets umiddelbare nærhet. (Valen, Husnes o.s.v.) Dette har naturligvis sine store fordeler. Man har anledning til å følge sine patienter, kjenner forpleierne som nu og da søker råd og vink ved asyllet; endelig sparer man transportomkostninger. Efter avtale med distriktslægene utfylles kontrakten i 3 eksemplarer, forpleieren skriver under og direktøren optrer som vidne. Kontraktene sendes til distriktslægen og videre den reglementerte vei. Denne

måte er enkel og grei, sparer tid og møie for distriktslægene, og forpleierne er bunnet fra begyndelsen av, hvilket i praksis har meget å si. Asylet har til enhver tid — ved forespørsler til asylet — oversikt over dem som vil ha patienter. En sådan forespørsel må ledsages av anbefaling fra stedets distriktslæge. Denne måte synes mig ideel, og den har hos oss iallfald gitt godt resultat.

Sykehistorier.

R o t v o l d a s y l. En eldre kvinne er i årets løp behandlet med malaria. Tilfellet var dog temmelig gammelt og noe større resultat av behandlingen blev ikke oppnådd. 19 patienter blev behandlet med de av dr. R e i t e r foreslåtte intramuskulære injeksjoner med «metallosal» (vesentlig mangan-klorid), analogt med den av W a l b u m innførte behandling av tuberkulose med det samme middel. Der tør neppe trekkes noen annen slutning av de utførte forsøk enn at behandlingen iallefald ikke synes å medføre ulemper. Kun i ett tilfelle synes man muligens berettiget til med noen større sannsynlighet å slutte, at det inntråtte gunstige resultat av asylopholdet muligens kunde skyldes den spesifikke medikamentasjon. Det gjaldt en middelaldrende mann, som efter et anfall av influensa hadde fått en encephalitis lethargica med 8 dages permanent søvn og derpå følgende utvikling av Parkinsonsymptomer, bl. a. paralytisk tremor av begge armer, forbunnet med angst og depressjon. De somatiske symptomer hadde plaget ham i 6 år og delvis gjort ham til invalid. Post eller propter svant de somatiske og psykiske fenomener under metallosalbehandlingen og han utskreves praktisk talt symptomfri. I brev til asylet $\frac{1}{2}$ år senere opplyste han, at han var frisk og arbeidsdyktig og uttalte sin takknemlighet for behandlingen, som iallefald efter hans mening hadde ført til befrielse for den årelange lidelse. — I etpar andre tilfeller, hvor utgangen også var god, kunde det disputeres om diagnosen. For den ene av disse var der dog også et infektøst moment i ætiologien (paratyfus).

P r e s t e s e t e r a s y l. Av gastro-enteritt døde en noen og seksti år gammel mann, der var behandlet her under diagnosen idioti. Han var meget lavtstående, kunde ikke snakke, utstøtte kun uartikulerte lyd, var meget urenslig og griset. Tilfellet er undersøkt og beskrevet av daværende assistentlæge Ragnhild Vogt i Norsk mag. for lægevid. 1928, s. 568 under titelen: «Et tilfelle av idioti i tilslutning til exogen skade med histopatologiske forandringer i hjernen». De patologiske forandringer består i eggformede opdrivninger av Purkinjecellenes neuriter. De er av størrelse litt mindre enn en Purkinjecelle og de finnes som regel én eller flere cellelengder fra neuritens uttrede av cellen og i korncellelaget. Disse patologiske forandringer av neuritene må opfattes som fremkommet ved en degenerasjonsprosess, fremkaldt av en eksogen skade i den tidligere barnealder.

N e e v e n g å r d e n s y k e h u s. Der har i adskillig utstrekning vært anvendt malariabehandling både for luetiske former og for dementia praecox.

I et tilfelle av paralysis generalis i tidlig stadium synes det å være opnådd helbredelse, i et annet tilfelle av juvenil hereditær paralyse er de spesifikke reaksjoner forsvunnet. Herom henvises til Audun Schjøtt's redegjørelse i Med. revue.

Ø s t m a r k e n s y k e h u s. I årets løp er 1 mannlig og 4 kvinnelige paralytikere innsprøitet med malariablod som reservelægen brakte med fra Rikshospitalet og Ullevål. Det slo godt an i samtlige tilfeller. Da det imidlertid var gamle kasus, var der ikke megen bedring å vente. Hos 2 måtte kuren midlertidig avbrytes på grunn av faretruende fenomener.

2 mannlige patienter, den ene lidende av syfilogen sinnssykdom, den annen av meningitis lethargica, blev innsprøitet med recurrensblod, men uten nogen påviselige virkninger. 11 patienter med dementia praecox har vært behandlet med mangan; men når undtas én patient, som utgikk helbredet, var behandlingen virkningsløs, og hvorvidt helbredelsen hos den ene skyldtes manganbehandlingen, kan der også reises tvil om.

2 patienter blev behandlet med sulfosin; men nogen bedring kunde ikke påvises.

Et i differentialdiagnostisk henseende interessant kasus er beskrevet av reservelæge Dedichen: Den 6 september 1924 innkom en 67 år gml. mann av frisk slekt. Selv alltid vært frisk. To år før innleggelsen begynte han å bli glem-som og tre måneder før innleggelsen skulde han en dag ro en halv mils vei fra sitt hjem, men traff tåke på veien og blev funnet 3 dage senere på en holme i nærheten, omtrent naken og med blå merker på legemet, antagelig etter støt. Selv kunde han ingen opplysninger gi. Siden den tid helt desorientert med hensyn til tid og sted og med dårlig merkeevne og hukommelse. Han kunde intet utrette og hadde selv fornemmelse av at han var til liten nytte. En gang gjorde han forsøk på å kvele sig med en strømpe. Ved innkomsten fantes pupilleforskjel, ophevede patellarreflekser, dessuten nogen hesiteren og ustø og bredsporet gang. Forøvrig normale forhold, WR $\rightarrow$. Efter konens ønske blev han allerede utskrevet efter én måneds forløp. To år etter innkom han igjen. Tilstanden hadde i mellemtiden vært uforandret, når undtas at han var blitt irritable og hissig og endog kunde anfalle hustruen. De ovennevnte fysikalske fenomener var fremdeles tilstede, sløvheten noget større, foruten at der var en utpreget negativisme og sterk ømfindtlighet, når man tok i ham. WR også denne gang negativ. Han blev overflyttet til Trondhjems sykehus på grund av en begynnende flegmone. Ved tilbakekomsten noen dager efter blev der gjort lumbalpunksjon. Han var herunder sterkt ømfindtlig og fikk i den anledning 15 gr. paraldehyd, men reagerte selv under søvn sterkt for smerter. Lumbalvesken var glassklar og kom frem dråpevis. Pandy, Nonne, Apelt fase I, Weichbrod og mastix negative. Ingen celler. Tilstanden forværredes stadig og endte med mors. Ved obduksjonen fantes foruten svelgningspneumoni en cyste i hver nyre og noen arteriosklerotiske forandringer i aorta; rikelig veske ved åpningen av dura mater og adskillig ødem i de tynne hinder. Hjernen veiet

1200 gr., var påfallende bløt og med dype furer. På undersiden av venstre occipitallap fantes et inndradd arraktig parti omgitt av en brun pigmentert søm av en 5-øres størrelse. Ved gjennomskjering fantes fast arrvev. Ingen særlig arteriosklerose av de større hjernekar.

Mens diagnosen premortalt var antatt for en paralyse, som dog var vanskelig å opretholde etter undersøkelse av lumbalvesken, bragte obduksjonen visshet i saken: Arteriosklerose med derav følgende hæmorrhagi i occipitallappen. Hæmorrhagien var formodentlig optrått den dag, han forvillet sig i tåken.

Beretning fra Dikemark asyl om behandling av fokal infeksjon efter Cotton.

Ved avdelingslæge Gjessing.

Foranlediget av H. A. Cottons beretninger om detoksikationsarbeidet i Trenton, har vi de senere år ofret kroniske betendelser større oppmerksomhet enn før.

Allerede 1924 fikk vi en otolaryngolog til ukentlig å komme hit ut og undersøke særlig de ny-innkommne. Kroniske betendelser i øre-nese-hals blev påvist hos 16 % av de undersøkte. Arbeidet blev imidlertid vesentlig diagnostisk; å få våre tildels urolige patienter innlagt til operasjon på alm. sykehus viste sig snart ugjørlig. Siden vi ihøst fikk fornødent utstyr, har vi kunnet foreta de operative inngrep vi trenger herute, hittil vesentlig tonsillektomier i lokal anæstesi eller generell narkose.

Langt lettere påviselig enn infeksjon i øre, nese, hals, og av en ganske annen størrelses orden er imidlertid den utstrakte, iblandt helt massive infeksjon av munnhulen som en flerhet av våre patienter lider av, dels i form av en relativ benign åpen caries eller marginal parodontit, dels som profund, apical parodontit med granulom eller abscess (særlig i rot-behandlede tenner). Kronen kan her være ganske vel bevart, og diagnosen vanskelig å stille uten Røntgen. Vi har i de forløpne år måttet nøie oss med å ekstrahere sikkert og synlig infiserte tenner, og vesentlig av munnhygieniske hensyn.

Fra juli 1927 har først dr. Johan Brun, senere dr. med. Häupl, været så elskværdig ukentlig å komme hitut for å hjelpe med tannundersøkelser og behandling. Røntgen, som vi fikk installert ved siste årsskifte, har allerede vist sig å være til stor hjelp.

Våre pat.s pårørende er blitt stadig mere villig til å gi sitt samtykke til de operative inngrep vi har foreslått, og hvad patientene selv angår hører det til undtagelsene at de ikke aktivt eller passivt villig lar sig behandle.

Om kronisk infeksjon resp. den derav følgende intoksikasjon er en ætiologisk faktor i strengere forstand ved schizofrene tilstande eller ei, får foreløbig stå hen. Inntil videre er der rimelig grunn til å regne med den som en i hvert tilfelle mer eller mindre alvorlig komplikasjon, som fullt ut forplikter til målbevisst behandling. Vi har hos praktisk talt alle våre schizofrene kunnet påvise kroniske betendelser. Hos over 60 % av dem har vi funnet tp.stigning over

37,5 R. (under ro og sengeleie), — dels en intermitterende tp.stigning med dages, op til 14 dages intervall, hyppig med subnormal tp. — dels sammenhengende subfebrile perioder i uker eller måneder. Synkrone forandringer i N-stoffskiftet, blodbillede m. m. tyder også på at disse tp.stigninger resp. subfebrile perioder ikke er irrelevant for patienten.

I behandlingen av disse kroniske betendelser synes den målbevisste generelt toniserende behandling og den lokalt kirurgiske å være like viktig. Den lokale, kirurgiske, bør såvidt mulig være radikal. For tenneses vedkommende må t. eks. kosmetiske hensyn i tvilstilfelle komme i 2den rekke; vi lar tvilen komme patienten tilgode, ikke hans tann. En god hjelp har det vært at vi blandt våre pleiere har en tanntekniker, som har fått innrettet arbeidsrum og som nu skaffer våre patienter gode proteser.

Tidspunktet for det operative inngrep må velges med omhu; i en negativ immunitetsfase (feber, uro, consumpsjon) kan den lett gjøre galt værre. Schizofrenes resistens mot toksikose er liten; et operativt inngrep ødelegger granulæsjonsvolden, åpner lymfebaner, fremmer toksinresorpsjon. Inngrepet bør om mulig gjøres i et fritt intervall, pat.s almentilstand i hvert tilfelle hjelpes op så langt som mulig. Siden vi i sommer fikk færdig vår liggehall (til ca. 18 senge), har solbehandlingen kunnet drives mer systematisk. Endel av våre patienter har ennå pigment i behold siden medio oktober.

Vårt arbeide med detoksikasjonssterapi er ennå i sin begynnelse; hittil er kun få behandlet — såvitt mulig — fullt ut og radikalt, og om resultatenes varighet er det ennå umulig å uttale noget bestemt. Det vi hittil har oppnådd av bedring opmuntrer imidlertid til fortsatt arbeide. Vi skal prøve å holde forbindelsen med de utskrevne, og får da se når endel år er gått. Kan vi med vårt nuværende belegg av overveiende gamle schizofrene nå noget påviselig, vil vi kunne håbe mere av patienter som kommer til behandling tidlig i sykdommen (f. eks. ved første anfall).

Av den største betydning for det videre arbeide vil det være, at arbeidet underbygges og kartlegges klinisk og laboratoriemessig så godt som mulig. Uten dette vil det lettelig bli blindt — empirisk og skablonmessig, utjenlig til å bedømme den anvendte behandlings verdi.

Ulykkestilfelle. Selvmord.

E g a s y l. Ett dødsfall skyldtes selvmord ved hengning under patientens prøveophold i hjemmet. Denne hadde vært behandlet i asylet siden 12 februar 1926 under diagnosen «Insania manico-melancholica» og blev 1 november 1927 efter hustruens begjæring utskrevet på prøve til sitt hjem for en tid av 4 uker, idet hustruen blev gjort opmerksom på de mulige farer ved hans tilstand og selv skriftlig overtok det fulle ansvar for utskrivningen. Den 25 november begikk han selvmord ved hengning. Han har hatt et tidligere anfall av sinnssykdom i Amerika for 18 år siden. Nu sinnssyk siden oktober 1925, blev innlagt på asyl

i Amerika og derpå hjemsendt til Kristianssand, hvorpå han blev innlagt i Eg asyl.

Tilfellet blev straks innberettet til kontrollkommissjonen og til medisinaldirektøren.

R e i t g j e r d e t a s y l. Patientenes forhold under asylopholdet har også i det forløpne år vært forholdsvis bra. Noget alvorligere overfall har ikke vært notert.

S a n d e r u d a s y l. Av betydeligere ulykkestilfeller eller selvmord har der i årets løp ikke vært nogen.

En kvinnelig patient, som tidligere hadde hat kun lettere, kortvarige depressjonsanfall, men da var bedret såvidt, at hun forpleiedes i den ene av kvinnekoloniene, hadde en dag i sommer forstått det så, at hun skulde flyttes tilbake til centralavdelingen. Da ophold i en murbygning stod så avskrekkende for hende, listet hun sig plutselig ut av bygningen og ned til elven med den øieblikkelige bestemmelse å ville drukne sig. Hun blev imidlertid straks savnet og eftersøkt og funnet avkledd ved elvekanten. Hun forklarte da, at hun også hadde vært ute i elven, men betenkte sig på å gå videre, da hun syntes hun først måtte be til Gud, hvorfor hun igjen gikk i land. En annen kvinnelig patient sprang plutselig en aften om høsten i mørket fra pleiersken, som gikk ved siden, og forsvandt i mørket. Næste morgen blev hun påtruffet nede ved Mjøsa. Hun fortalte, at hun hadde tenkt på å drukne sig, men hadde ikke orket å gjøre alvor av det.

D a l e a s y l. Alvorlige ulykker er ikke forekommet. En urolig kvinnepatient, der behandledes med langbad, blev noget forbrennt under badet. Der skulde påfyldes varmere vann og sykepleiersken åpnet varmtvannskranen, men fikk den ikke lukket igjen, idet den løse nøkkel ikke tok tak. Patienten lå med seil over karret og sykepleiersken blev forfjamsset, så hun sprang etter hjelp før hun foretok noget annet. Patienten fikk bullae på ryggen og benene. Der kom tilheling uten arrdannelse. De løse nøkler blev efter dette erstattet med faste kraner.

O p d ø l a s y l. På kvinnesiden fikk i juni måned en 55-årig patient anledning til å berøve sig livet. Hun var for en tid på grund av sin sterke uro anbragt i vaktavdelingens isolat, skulde være under stadig opsikt, men pleiersken hadde i 10 minutter undlatt å se efter hende, og imens benyttet patienten anledningen til med en strimmel av ullteppet å henge sig i det åpentstående luftevindu. Siden er man meget forsiktig med å ha oppe de øvre vinduer i isolatene, når patientene er inne.

Under julerengjøringen i kvinneavdelingen kom en patient fra en annen avdeling inn på det værelse, hvor man vasket vinduer, og før man fikk hindret det, hoppet hun ut av vinduet. Det var fra 2den etage, så det var nokså høit. Hun pådrog sig en bekkenfraktur, men er nu nogenlunde restituert.

Adspredelser og underholdninger for de syke.

Ved samtlige asyl er avholdt regelmessige gudstjenester og de vanlige fester i årets løp. Ved **E g a s y l** kan fremheves den årlige teaterforestilling ved nyttårstid av Kristianssands katedralskoles gymnasiaster. Ved **R ø n v i k** var det St. Hans aften eftermiddagstur til asyls seter. Den 22 september feiredes asyls 25-årsdag med en liten tilstelning. Litt før jul fikk man arrangert kirkekoncert i asyls hyggelige lille kirke. Ved **V e u m a s y l** holdes der for de syke i vinterhalvåret 4 større fester, høstfest, julefest, fastelavnsfest og påskefest, med bevertning, musikk av en trio og dans. I sommerhalvåret arrangeres kaffeturer i omegnen. Underholdningen besørges ellers ved radio, som de syke setter særlig pris på, pathéfonmusikk, illustrerte blade og aviser. — 17 mai går så mange av de syke, som kan delta, sammen med pleiere og pleiersker til byen for å se på barnetoget om formiddagen og er da med på restaurant, hvor de for sykehusets regning trakteres med kaffe og kaker. Ved **V a l e n a s y l** har de vanlige festligheter vært avholdt. En av de mest vellykkede var ved St. Hans, da man brennte bål ute på Valøen, kokte kaffe og både pasienter og personalet blev bevertet med kaker, brus og vørterøl. Pasientene talte lenge om dette cfterpå. Den 29 mai leiet asylet en større skjøite; pasienter og personale hadde en hyggelig tur til Halsnøy hvor der var kirkekoncert i Eid kirke.

III. Personalet.

E g a s y l. Noget nytt elevkursus blev ikke igangsatt om høsten på grunn av manglende avgang blandt det faste pleiepersonale.

R o t v o l d a s y l. Reservelæge Konrad Aas, som blev utnevnt til direktør ved Rønvik asyl, fratrådte sin stilling den 20 november. Han hadde innehatt denne siden 1912. Cand. med. Irmelin Christensen har fungert som assistentlæge fra juni 1927, efterat stillingen av mangel på ansøkere hadde vært ledig vel et halvt år.

R ø n v i k a s y l. Den årlige eksamen av pleierelever efter endt teoretisk kursur fant sted i mai (1 mannlig og 6 kvinnelige). Nytt kursur begynte i høst. I de senere år har der jevnt deltatt sanitetslever i kursene. Dette synes nu efterhånden å skulle finne sin faste form.

Blandt lægepersonalet har der vært adskillig forandring. I. Chr. Schiørn, der ansattes 7 juli 1926 som assistentlæge og fra 2 oktober som reservelæge, fratrådte 10 august 1927. Herman Thrap-Meyer var assistentlæge 1 januar 1927 til 1 april 1927. Stud. med. Myhr assistentlæge 1 juni til 3 september 1927. Trygve Bauge midlertidig reservelæge 15 august til 15 september, dernest konst. direktør 16 september til 19 november, hvorpå assistentlæge 20 november til 16 desember 1927. Direktør og overlæge O. Lie, der tiltrådte 1 juli 1922, fratrådte 15 september 1927 efter å ha vært permittert siden 22 august. Konrad

Aas utnevntes til direktør 16 september 1927 og overtok asylt 20 november. Øivind Dietrichsen tiltrådte som reservelæge 8 november. Forvalter P. Stranmann fratrådte med invalidepensjon 20 desember.

Reitgjerdet asyl. Kurser for pleierne har i det forløpne år vært avholdt i høst- og vintermånedene under ledelse av reservelæge J. Bang.

Dikemark sykehus. Assistentlæge N. Anthonissen fikk post ved John Hopkins institut og sluttet 1 august. I stedet blev ansatt distriktslæge Erling Iversen. Reservelæge Lingjærde hadde forlenget permisjon til en studietur i Sverige og Danmark. Forøvrig er intet særlig å bemerke. — Asylt har hatt besøk av den amerikanske læge, dr. Henry Cotton (Trenton, N. J., U. S.), som opholdt sig der en hel dag og holdt et foredrag spesielt for asyltets læger. Dr. Gjessing og dr. Lingjærde har publisert flere avhandlinger i årets løp.

Veum sykehus. Oversykepleier Kjærran, som hadde vært i denne stilling ved Veum siden 1914, fratrådte i 1927, idet han ansattes som oversykepleier ved Reitgjerdet. Ved hans fratreden blev med kontrollkommissjonens samtykke den ledige stilling ved mannsavdelingen overtatt av oversykepleiersken ved kvinneavdelingen, frk. Aagot Koren.

Sanderud asyl. Der har vært mindre veksling i personalet i 1927 enn i nærmest foregående år. Således har kun 2 sykepleiersker sluttet. Som assistentlæge blev isommer ansatt cand. med. Ø. Normann. Der har også i år vært 4 elever, 2 på kvinnesiden og 2 på mannssiden.

Presteseter asyl. På alle avdelinger kvinnelig betjening, næsten bare utdannede søstre. Kun på den urolige mannsavdeling er der 2 mannlige pleiere ved siden av søstre. Personalet har de siste år vært overordentlig stabilt. Der er i vinter montert et forsamlingsværelse for pleiepersonalet. Der er orgel, radio etc. Der er også nu besluttet bygning av en hytte til hvilested på fridager og i fritimer.

Valen asyl. Reservelægen, cand. med. Øverland, tiltrådte 1 april.

Neevengården sykehus. Assistentlæge Audun Schjøtt fratrådte 31 desember 1927.

Opdøl asyl. Pleiepersonalet består av 16 pleiere og 16 pleiersker. Asylt har fremdeles den gamle lønningsmåte med lav fast løn og forholdsvis stort dyrtidstillegg. Lønsspørsmålet har gjentagne gange vært drøftet med asyltets tilsynskomiteé. Man er blitt stående ved å anbefale, at det nuværende lønnsregulativ for Opdøl asyl blir bibeholdt også for kommende termin.

Tillegg. Antall sinnssyke forpleiet med statsbidrag efter lov av $\frac{27}{6}$ 1891 og $\frac{5}{6}$ 1925 og de samlede utgifter ved deres forpleining for stat og kommune i 1926.

Le nombre des aliénés dont l'entretien est partiellement à la charge de l'état d'après la loi du $\frac{27}{6}$ 1891 et $\frac{5}{6}$ 1925 et les frais totaux de l'entretien de ces aliénés (les frais de l'état et des communes ensemble) en 1926.

Fylker.	Antall sinnssyke.		Utgifter kr.	Fylker.	Antall sinnssyke.		Utgifter kr.
	I alt.	Derav på asyl.			I alt.	Derav på asyl.	
I. Oslo.	1359	928	1968295,01	XI. Rogaland.	600	362	710 003,62
				Byer.	287	171	347 576,49
				Bygder.	313	191	362 427,13
II. Akershus.	505	386	690 669,53	XII. Hordaland	539	331	694 198,30
Byer.	6	2	7 499,70				
Bygder.	499	384	683 169,83				
III. Østfold.	484	305	679 736,63	XIII. Bergen	457	346	689 930,52
Byer.	145	68	194 974,50				
Bygder.	339	237	484 762,13	XIV. Sogn og Fjordane.	282	144	319 158,47
				Byer.	282	144	319 158,47
IV. Buskerud	426	270	621 880,38				
Byer.	123	74	175 860,23	XV. Møre.	545	345	806 958,90
Bygder.	303	196	446 020,15	Byer.	127	94	165 487,66
				Bygder.	418	251	641 471,24
V. Vestfold.	502	329	677 775,59	XVI. Sør-Trøndelag.	538	376	734 694,32
Byer.	181	121	264 682,24	Byer.	243	199	338 381,59
Bygder.	321	208	413 093,35	Bygder.	295	177	396 312,73
VI. Hedmark.	462	348	688 135,24	XVII. Nord-Trøndelag.	295	131	344 566,26
Byer.	26	17	36 814,74	Byer.	32	14	39 467,70
Bygder.	436	331	651 320,50	Bygder.	263	117	305 098,56
VII. Opland.	351	302	474 585,93	XVIII. Nordland.	563	272	556 200,06
Byer.	22	16	40 816,60	Byer.	36	23	42 965,01
Bygder.	329	286	433 769,33	Bygder.	527	249	513 235,05
VIII. Telemark.	563	317	765 554,46	XIX. Troms.	271	140	300 161,26
Byer.	156	66	192 209,00	Byer.	38	25	55 814,33
Bygder.	407	251	573 345,46	Bygder.	233	115	244 346,93
IX. Aust-Agder.	349	171	348 523,55	XX. Finmark.	189	102	243 040,02
Byer.	98	47	93 211,11	Byer.	31	22	55 576,02
Bygder.	251	124	255 312,44	Bygder.	158	80	187 464,00
X. Vest-Agder.	440	208	480 257,61	I hele riket.	9720	6 113	12794325,66
Byer.	145	87	175 858,28	Byer.	3512	2 320	4885420,73
Bygder.	295	121	304 399,33	Bygder.	6208	3 793	7908904,93

¹ Hertil yderligere 10 hjemstavnsløse.

Rekke VIII.

Trykt 1928:

- Nr. 48. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 januar 1928. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er janvier 1928.*)
- 49. Det civile veterinærvesen 1925. (*Service vétérinaire civil.*)
- 50. Sinnssykeasylenes virksomhet 1926. (*Hospices d'aliénés.*)
- 51. Lønninger 1927. (*Gages et salaires.*)
- 52. Den private forsikringsvirksomhet i Norge 1913—1925. (*Assurances privées en Norvège pendant les années 1913—1925.*)
- 53. Forsikringsselskaper 1926. (*Sociétés d'assurances.*)
- 54. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1928/29. (*Finances de l'État.*)
- 55. Norges jernbaner 1926—27. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 56. Forsømte barn 1925 og 1926. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 57. Norges industri 1926. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 58. Meieribruket i Norge i 1926. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1926.*)
- 59. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1925. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 60. Sjømannsforsikringen 1925. Fiskeriforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 61. Norges postvesen 1927. (*Statistique postale.*)
- 62. Industriarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 63. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1927—28. (*Salaires des ouvriers agricoles 1927—28.*)
- 64. Det civile veterinærvesen 1926. (*Service vétérinaire civil.*)
- 65. Norges telegrafvesen 1926—27. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 66. Skolevesenets tilstand 1925—26. (*Instruction publique.*)
- 67. Fattigvesenet 1925. (*Assistance publique.*)
- 68. Norges kommunale finanser 1925/26. (*Finances des communes.*)
- 69. Stortingsvalget 1927. (*Élections en 1927 pour le «Storting».*)
- 70. Folkemengdens bevegelse 1926. (*Mouvement de la population.*)
- 71. Alkoholstatistikk 1926—1927. (*Statistique de l'alcool.*)
- 72. Norges fiskerier 1926. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 73. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. (*Conventions collectives et conflits du travail en 1927.*)
- 74. Norges skibsfart 1927. (*Navigation.*)
- 75. Norges handel 1927. (*Commerce.*)
- 76. Private aktiebanker 1927. (*Banques privées par actions.*)
- 77. Landbruksareal og husdyrhold 1928. Representativ telling. (*Surperficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1928. Recensement représentatif.*)
- 78. Norges bergverksdrift 1927. (*Mines et usines.*)
- 79. Pantegjelden i Norge ved utgangen av 1912 og 1926. (*Dette hypothécaire en Norvège à la fin des années 1912 et 1926.*)
- 80. Sykeforsikringen 1927. (*Assurance-maladie.*)
- 81. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1926. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 82. Norges sparebanker 1927. (*Caisses d'épargne.*)

Trykt 1929:

- Nr. 83. Meieribruket i Norge i 1927. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1927.*)
- 84. Sinnssykeasylenes virksomhet 1927. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 47de årgang 1928. Oslo 1928.
(*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 46de bind 1928. Oslo 1929.
(*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
- Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1928. Sekstende bind. Oslo 1929.
(*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1928. Seizième année.*)
- Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania
1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
- Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926
(*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. A s c h e h o u g & C o., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

5 februar 1929.